

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

26-27. szám, 2018. június-július

Keresztény szellemiségű havilap

Nagypetri református temploma a XIII. században épült, majd 1779-ben kibővítették. A harangtorony a XVIII. századból való.

Egészségünk:

A rák az más Szike vagy muroklé?

– Doktor úr, az édesanyám rákos, tele van áttétekkel a hasa, milyen étrenddel gyógyulhatna meg? Vannak ugyebár olyan lé-kúrák...

– Vannak, némely betegségnél igen hatásosak, de ráknál nem érnek semmit.

Döbbenten, riadtan néz rám az illető. Dadogni kezd:

– Dehát én azt olvastam... azt hallottam... a muroklé... és... a doktor úr is vegetáriánus... azt hittem...

– Ha az édesanyja húsz évvel ezelőtt több murkot evett volna, talán nem jut ide. De ezt utólag már nem lehet pótolni. Az étrendi kezelés most igen fontos ugyan, de tévedés ne essék, ennek célja csupán a leépülés lassítása, a szenvedés enyhítése.

Az érdeklődő kiábrándultan elvonul. Az arcára van írva, hogy addig fog járni, kutatni, amíg hozzáértőbb „szakembert” talál.

Nem tudom megszámolni újajaimon, hogy hány hasonló párbeszédben vettem már részt. Az biztos, hogy ha belementem volna a játékba, az automat már rég lecseréltem volna egy újabbra.

(folytatás a 2. oldalon)

Egészségünk:

A rák az más Szike vagy muroklé?

(folytatás a 1. oldalról)

A kutya halála

Gyermekkoromban volt egy kölyökkutyánk. Szegény megbetegedett. Nem értek az állatorvosi tudományokhoz, de ahogy most, humán-orvos fejjel visszaemlékszem a körülményekre és a kutya által produkált tünetekre – valamiféle akut fertőző, progresszív bénulással járó kór támadta meg – úgy gondolom, nyilván kutya-poliomielitisz, vagy valami olyasmi lehetett. Vittük is szegényt az állatorvoshoz, aki persze nem sokat tehetett érte.

A kutyának kamillateát adtunk inni – hogy ezt az állatorvos ajánlotta-e vagy valaki más, arra már nem emlékszem. De a tanács lehetett akár szakszerű is, miért is ne – a kamilla esetleg enyhíti a

betegség emésztőszervi kísérőtüneteit? – ki tudja. Nekem úgy tűnt, hogy a kutya jobban van

Ahogy a kutya állapota válságosra fordult, az állatorvos lemondóan legyintett – nem segít itt a kamillatea. Márpedig én a haldokló kutyának állandóan kamillateát próbáltam a szájába erőltetni, hiszen ezt ajánlották, más segítség nem létezett, ez volt az egyetlen, ami kezelésként szóba jöhetett. Az állatorvos hitetlensége pedig nagyon szíven ütött.

Állatorvosnál

tőle. Ez azonban pillanatnyi, tovatűnő javulás volt, a pusztító kór, a roncsoló ideggyulladás természetesen nem fejlődött vissza, a bénulás pedig még kevésbé.

Meg is haragudtam rá. A kutya beteg, és ő nem törődik a kezeléssel! Az állat végül elpusztult – és én az állatorvost okoltam. Ismerő-

Tartalom

Kalotaszeg Reménye

26.-27. szám, 2018. június-július

Egészségünk	1
A hónap receptjei	6
Igemorzsák.....	6
Figyelő	10
A Káté kincsestára	22
Isten emberei	29
Kalotaszegi mese	36
Kalotaszegi Angolóra	40
Kalotaszegi Istenes vers.....	41
Kiemelt hírek.....	42
Hirdetések.....	44

A műtőben (Vietnám)

seimnek kis lódítással úgy meséltem el a történetet, hogy a kutya már jobban volt a kamillateától, de az állatorvos megtiltotta, hogy továbbra is azt adjunk neki, ezért pusztult el.

A természetgyógyász

Hogy miért meséltem el ezt a történetet?

Évekkel ezelőtt táplálkozásstudományi szimpóziumon vettem részt. Orvosi kongresszusokon általában doktorok és professzorok szoktak megjeleni, ezzel az alkalommal azonban természetgyógyászok is előfordultak, a szimpózium témája ugyanis a vegetáriánizmus volt.

A természetgyógyászok között pedig volt valaki, aki több bemutató után is kérdéseket tett fel az előadóknak, kritizált, kommentált, pontosabban kötekedett. A bemutatott tanulmányokban ugyan mindig akad vitatnivaló, és időnként komoly, hírneves professzorok is éles hangú, néha sajnos személyeskedéssé fajuló vitákba képesek bonyolódni a másik módszereivel, következtetési módjával stb. kapcsolatban.

De ennek az embernek a felszólalásai nem csak stílusuk miatt voltak nevetségesek. Nagy arroganciával feltett, a témától távol

álló kérdéseiből, személyeskedéssel teli, modortalan, tudálékos kommentárjaiból az nem derült ki, hogy tulajdonképpen hova is akar kilyukadni, csupán az vált nyilvánvalóvá, hogy az előadásokat nem is értette, témájukat, mondanivalójukat fel sem fogta, sőt, a legalapvetőbb fogalmakkal sincs tisztában azokon a területeken, amelyekbe magát beleártotta.

Előadások után persze fűnek-fának mesélte, hogy ő aztán milyen jól megmondta a sok beképzelt professzornak, doktornak, akik csak hápogtak, de nem tudtak neki megfelelni.

Emberünknek saját fejlesztésű ideológiája, saját felfedezései alapján kidolgozott elmélete is volt.

Ennek a lényege röviden a következő:

„A gyümölcs- és zöldséglevelek igen egészségesek, mert azokban vitamin van.”

Ezt, legalábbis szerinte, a doktorok nem akarják elismerni. Állítása szerint mi orvosok annyira ostobák vagyunk, hogy nem fogadjuk el: a gyümölcslében vitamin van.

Úgy viselkedett, mint hogyha személyesen ő, és nem is Szent Györgyi professzor fedezte volna

fel a C vitamint már vagy 70 éve.

És, a gyümölcslével – ha az már ugye, egészséges – emberünk gyógyít.

Rákot, természetesen. Mi mást.

Dönti magából a történeteket. Mindegyik történet egyforma:

„X tetőtől talpig, kívül-belül telides-tele volt rákos áttétekkel, az orvosok lemondtak róla, már a halotti bizonyítvány is ki volt előre állítva, a koporsóra már megalkudtak a hozzátartozók, de aztán a beteg hozzá fordult, aki cékla- és muroklé alkalmazásával meggyógyította.”

– Nem hiszem – mondom neki.

Visszavág:

– Miért, ha nektek, orvosoknak ez magas, attól még nem lehetséges?

Mondom neki:

– Nem az a kérdés, hogy lehetséges-e vagy sem, hanem hogy van-e ilyen vagy nincs.

– Na persze – válaszolja ő – hiszen te orvos vagy, tehát hitetlen, mert megtöltötték a fejedet az egyetemen butaságokkal, azonban, amit tudnod kellene, azt eltitkolták előled.

– Nem titkolja senki – mondom – Breuss-kúra, Gerson-kúra, ismerem jól, ezek mind igen jó gyógymódok köszvényre, magas vérnyomásra és egyébre, de a

A rák sugárterápiája (Egyesült Államok)

rák az más. Csak akkor hiszem el, hogy rákot egyszer is meggyógyítottak ezekkel, ha látom.

Na persze, nem akarjuk meglátni, mert féltékenyek vagyunk az ő tudományára.

A bizonyítékok

– Ne meséljen, – mondom megint – mutasson egyvalakit, egy esetet, aki meggyógyult rákból léböjtkúrától, akkor majd elhiszem.

– Millió van ilyen, millió – kacagja.

– Hol? Lássak bár egyet a sok millióból!

– Itt, mellettem is! – mutat rá egy emberre (körülötte vannak a tanítványai, ezek gyógyult páciensek).

– Tud mutatni egy kórszövetet? – fordulok az illetőhöz. Nagyon néz:

– Az mi?

– A diagnózis, hogy rákos volt.

Bocsánat, nem is ő volt rákos. Hanem a másik, a társa.

– Rákos volt, meggyógyult léböjtkúrától?

– Igen, csomó volt a pajzsmirigyemben, elmúlt.

– Rák volt?

– Persze, hát a csomó az rák, nem?

– Nem!

– De ez az volt.

– Akkor hát hol a kórszövetet lelet, hogy rák volt?

Ja, az nincs.

Harmadik: ő aztán igazán rákos volt, van róla kórszövetet lelete is!

– Szóval punkciót végeztek, mintát vettek a daganatból, ugye?

– Nem, hanem ööö, izé,... műtötték...

De tényleg, punkciót is végeztek. A sugárkezelés után. De mindezt csak melleleg. Mert ő ugyebár *elsősorban* főleg muroklevet ivott. A műtét, és a sugárkezelés csupán csak mellékes, értelmetlen dolog volt.

Tehát: mindez nem győz meg engem?

Nem bizony, majd csak ha kórszövetet lelet lesz, és ott nem műtöttek-sugárkezelték!

– Van olyan is!

– Hadd lássam!

Na majd mutat ő nekem olyat is...!

Jó, várom.

Azóta is várok.

És ezúton kérek a tudomány nevében minden nyájas olvasót, hogy aki rákból meggyógyult bármilyen természetgyógyászati módszer alkalmazásával, az keressen fel engem. Hiszen valóban bűn lenne egy ilyen nagyszerű gyógymódot titkolni!

Jaj igen, és nehogy otthon felejtse a kórszövetet leletet. (A kórszövetet lelet a beteg szövetek és sejtek mikroszkópi vizsgálatának eredménye, amely biztossá teszi a rák diagnózisát

CT (Közpjüter-tomográfus) vizsgálat (Nashville, Tennessee, Egyesült Államok)

és meghatározza típusát.)

Tudom, hogy most sok természetgyógyász a pokolba kívánna engem, és bizonygatná a körülötte levőknek, hogy micsoda vaskalapos, reakciós, szemellenzős, régmódi alak is vagyok.

Erre én azt válaszolnám: sok a beszéd, lássam a kórszövettani leletet!

Jó üzlet

Egészen elképesztő, mennyire szilárdul tartja magát a hiedelem, hogy a rák gyógyítható természetgyógyászati módszerrel. Aluljáró-irodalom, áltudományos irodalom ugyan tonnaszám árad olyan, amelyben tényként kezelik, hogy a rák gyógyítható lékúrákkal, teákkal, valamint piramisjáték (MLM)² cégek mindenre megoldást kínáló csodálatos szereivel.

Csak hogy tudtommal az orvostudomány történetében még egyetlenegy ellenőrzött, hivatalosan publikálható esetet sem tudtak felmutatni.

Olyan eset viszont igencsak sok van, amikor a még műtethető stádiumban levő rákos beteget meggyőzi valami sarlatán, hogy léböjtkúrát tartson, de aztán *nehogy* megműttesse magát, mert az nagy hitetlenség!

Ilyet láttam személyesen nem

² MLM: *Multi-Level Marketing* (angolul), azaz: Sokszintű Értékesítés. E módszer keretében a beszervezett eladó a saját ügyfeleit is beszervezi eladókként, majd azok a maguk során a saját ügyfeleiket is, és így tovább. Minden beszervező százalékot kap az általa beszervezettek eladásából. (a szerk. megj.)

A mozgás és az egészséges életmód hatékonyak a rák és számos egyéb betegség megelőzésében

is egyet. Ilyenkor az orvos hiába rimánkodik és magyaráz kézzel-lábbal a betegnek, hogy menjen egyenest a sebészetre, de tüstént, mert az életébe kerül a habozás.

A beteg szinte szánakozva pillant vissza, szemmel láthatólag csodálkozva magában, hogy milyen műveletlen ez az orvos, és fölényesen mondja: „Én természetes módszerrel fogom kezelni magam.”

Egy vagy másfél év múlva aztán, amikor a beteg már 40 kiló vasággal, oda a fensőbbes mosoly és a muroklébe vetett hit. A természetgyógyász bőrébe bújít szélhámos pedig az orvost okolja, és mindenkinek elmeséli, hogy már-már meggyógyult volna a beteg, csak hogy az orvos elvetette benne a hitetlenség magvát...

A beteg meghal. De nem halt volna meg, ha idejében megműtötték – csak hogy lebeszélték erről.

Ez gyilkosság!

És emberünk újabb áldozatok után néz. Valamint a könyvkiadó is, amely eladta millió példányban a rákosok zöldségleves gyógyulásáról szónokoló könyvet.

Félreértés ne essék: a természetes gyógymódok, és a helyes életmód igen hatásos eszközök a betegségek gyógyításában és megelőzésében. Többek közt pontosan a rák megelőzésében. De történetesen a rákos daganat megjelenése éppen azt mutatja, hogy a betegség már *túljutott* azon a szakaszon, ahol életmóddal még segíteni lehet. Ilyenkor marad a szike.

Hogy nincs igazam? Mert csak nem létezik, hogy mind szélhámos és hazug legyen, aki muroklével gyógyít...

Ja nem? Akkor kérem a kórszövettani leletet!

Dr. Szócs Ottó, orvos,
dietetikus, Kolozsvár

A hónap receptjei

Vegetáriánus pacalleves

A pacalleves főleg Romániában, a pacalpörkölt pedig Magyarországon ismert. Íme az előbbinek egy vegetáriánus változata, *Sófalvi Lajos* marosvásárhelyi szakácsmester részéről.

Három szál sárgarépat, két burgonyát, egy szál petrezselyemgyökeret, két hagymát és tíz-tizenöt cikk fokhagymát tíz-tizenöt percig főzünk. Levesszük a tűzről, kivesszük a zöldségeket, és péppé törjük (turmixoljuk) őket.

Visszatesszük a pépet a főzőlébe, és egy fél kg csíkokra vágott, a kereskedelembe kapható laskagombát (*Pleurótuszt*) teszünk belé, és újra főzni kezdjük, egy kis sóval meg ételízesítővel együtt. Ha a gomba is puhára főtt, akkor bele-teszünk egy-két csíkokra vágott,

ecetes, eltett paradicsompaprikát (románul: ardei gogoşari), ízesítjük annak levével, majd egy-két evőkanál frissen lereszelt, avagy már eltett (ecetes, reszelt) tormával.

Megkóstoljuk, és ha kéri, sót és citromlevet adunk hozzá. Egyet lobbantjuk, levesszük a tűzről, és tejfölt keverünk belé. Tálaláskor apróra vágott zöldpetrezselymet is rá lehet szórni.

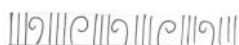
Ha valakit zavar a gomba különleges íze, akkor a felcsíkozott, nyers *Pleurótuszt* először leforrázzuk, majd egy pár perc után a levet elöntjük, és ezután tesszük a leveshez a gombát.

A tejföl lehet növényi, házilag készült is. Az alábbiakban ezt is bemutatjuk.

Vegetáriánus tejföl

Két-három darab főtt burgonyát, egy-két kanál szójatejport és két deci vizet egy kis sóval együtt összeturmixolunk, majd cseppenként egy deci olajat adagolunk hozzá, és az egész keveréket tejföl állagúra turmixoljuk. Két-három napig, lezárt edényben a hűtőben tárolható.

A szójatejpor Kolozsváron, a Cuza Vodă (Postakert) utca 16. szám alatti könyvesboltban, vagy a pár méterrel lejjebb található zeneboltban kapható.

Igemorzsák

Félelem nélkül élni (2. rész – folytatás a 17. számból)

„A szeretetben nincsen félelem, sőt, a teljes szeretet kiűzi a félelmet, mert a félelem gyötrellemmel jár, aki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben” (1 János 4:18).

Isten jól tudja, mennyire hajlamosak vagyunk félni, főleg amikor saját tehetetlenségünkre, korlátainkra és kilátásainkra gondolunk. Ezért a Biblián keresztül is számtalanszor bátorít. Például így:

„Én vagyok Urad, Istened, aki jobbkezedet fogom, és aki ezt mondom néked: Ne félj, én megsegítelek!” (Ésa 41:13). Vagy:

„Nem parancsoltam-é meg néked: Légy bátor és erős. Ne félj, és ne rettegj, mert veled lesz az Úr, a te Istened mindenben, amiben jársz” (Józs 1:9).

Cikksorozatunk első részében megjegyeztük, hogy a félelem is

egy döntés. Adott helyzetben mi határozzuk el, hogyan reagálunk a körülményekre, a minket ért ingerekre. Eldönthetjük például, hogy dühösen válaszolunk, ha valakinek a támadásaival vagy vádjaiával szembesülünk. De mondhatunk szelíd szavakat is, vagy egyszerűen csak hallgatunk.

A félelemmel is pontosan ez a helyzet. A félelem mindig rossz döntés, és jobb, ha helyette a szeretetet, hitet és józanságot választjuk, mert

„nem félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem erőnek, szeretetnek és józanságnak lelkét.” (2Tim 1:7).

A fenti igében Isten egyenesen megparancsolja Józsuének a bátorságot és a félelem elűzését.

A félelemmel gyakran fel kell vennünk a küzdelmet, mert állandó kísértésként van jelen az életünkben. Olyas valami, amit megszoktunk és nem tudjuk elképzelni nélküle a hétköznapijainkat.

Isten áldása abban áll, hogy a Gondviselésébe megnyugvót annak lehetőségein felül is megsegíti.

Sokszor éppen erkölcsi kötelességnek érezzük a szereteteinkért, a jövőért való aggodást. Pedig Jézus maga tanácsolja:

„Ne aggodalmaskodjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk?, vagy: Mit igyunk?, vagy: Mivel ruházkodjunk? Mert mindezeket a pogányok kérdezik. Mert jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségetek van. Hanem keressétek először Isten országát és az Ő igazságát; és ezek mind megadottnak néktek.” (Máté 6:31-33)

Értsük meg, hogy aggodás minden esetben fölösleges teher az életünkben. Ez persze nem azt jelenti, hogy semmit sem kell tennünk a megélhetésünk biztosításáért, családunk jólétéért. Tegyük, ám nyugodtan, aggodalmaskodás nélkül. Nemde, sokszor mennyire elképzelhetetlen számunkra ez...

Tegyünk meg minden tőlünk telhetőt,

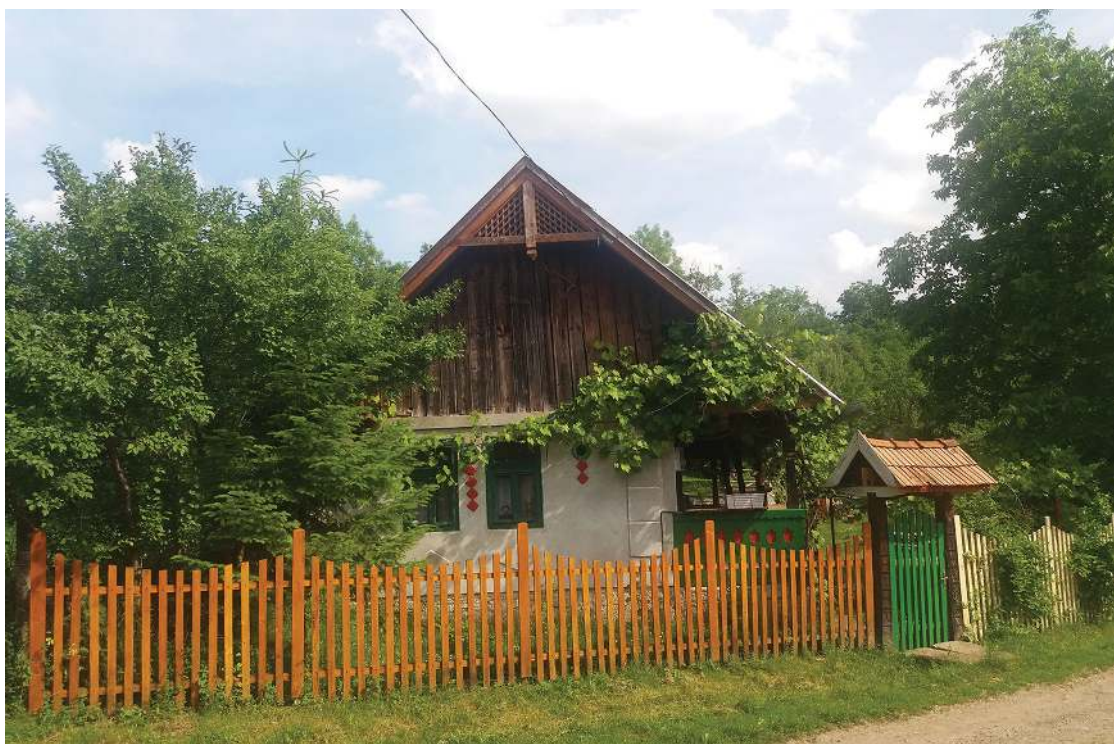
és bízzuk sorsunkat Istenre, aki könyörül rajtunk. Ne akarjunk többet tenni, mint amennyit erőnk és lehetőségeink megengednek. De: higgyük azt, hogy Isten a lehetőségeinken *felül* is megsegít. Ezt *áldásnak* nevezzük, amelyre igényt tarthatunk, ha hálás lelkülettel megnyugszunk Isten gondviselésében.

Sajnos gyakran esünk bele abba a tévedésbe, hogy olyasmit akarunk megtenni, amire nem vagyunk képesek, és amire képesek lennénk, azt pedig elhanyagoljuk. A következő nap nem a mienk, mégis hosszú évekre szeretnénk biztosítani mindent az életünkben. De a hála, a hit és bizalom érzülete, melynek teret engedhetnénk a lelkünkben, legtöbbször hiányzik belőlünk.

Ha ilyen a gondolkodásunk, akkor vonzani fogjuk a félelmet és kénytelenek leszünk együtt élni vele.

Legyünk mindig bizakodóak a sorsunk és ügyeink kimenetele felől, és ne a jelenlegi körülményekre tekintsünk, hanem bízzunk abban, hogy Isten minden negatívnak látszó dologból jót fog kihozni, tudván, hogy *„azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van”* (Róm 8:29).

Sztánai ház

Napjainkban, amikor az élettempó felgyorsult, és több feladatot kell szűkebb határidőn belül jól megoldani - miközben az erőforrásaink ugyanolyan végesek -, különösen szükségünk van erre a szemléletmódra.

Napjaink felgyorsult élettempójában nem elég stresszkezelési technikákat megtanulnunk, hanem töretlen bizalmat kell kialakítanunk Istennel való kapcsolatunkban.

Ebben az időben nem elég stresszkezelési technikákat megtanulnunk, és jobban beosztanunk az időnket - ami egyébként mind hasznos -, hanem töretlen bizalmat kell kialakítanunk Istennel való kapcsolatunkban, amely bizalomnak minden percben élőknek és aktívnak kell maradnia.

Folyton tudatosítanunk kell,

hogy állandóan Isten kezében vagyunk, azaz, amint Pál mondja: „*Őbenne élünk és mozgunk és vagyunk*” (Cselekedetek 17:28).

Ha megkóstoljuk ezt a félelem nélkül létezést az Isten jelenlétében, már soha nem akarunk aggódásaink, csüggedésünk, szorongásaink régi bejáratott útjain járni. Isten új utakat mutat, amelyeken járva az Istenbe vetett hit és bizalom egyenes következménye a lelki megnyugvás lesz, amiről Pál apostol is ír, saját tapasztalatából kiindulva:

„*Semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgéseitekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt. És az Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveit*

teket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” (Filippi 4:6-7).

Érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy Pál szerint *semmi* felől nem kell aggódnunk. Úgy beszél a félelemről, mint amelynek semmi keresnivalója sincs a szívünkben és a gondolatainkban, mint amitől érdemes megválnunk és megtisztulnunk, miközben cserébe békességet nyerünk.

Bizonyára a félelemre és annak minden velejárójára is utalt, amikor megjegyezte, hogy mindent kárnak és szemétnak ítélt, ami az előző életében jelen volt (Filippi 3:8).

Jézus úgy bátorít, hogy „*ha a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek*” (Jn 8:36). Elsősorban a bűnre kell ezt értenünk, de minden egyéb is ide tartozik, ami kapcsolatban van a bűnnel, ami a bűnnek az eredménye - így a félelem is.

Mert legutóbbi alkalommal arra is utaltunk, hogy a félelem a bűn tünete, e kettő egyszerre jelent meg az ember életében,

Kalotaszeg királyi ház

amikor Ádám és Éva engedetlené váltak Istennel szemben az Édenben.

Ebből pedig világosan az következik, hogy a félelemtől is csak úgy szabadulhatunk meg teljesen, ha a bűn problémája megoldódik az életünkben. Ha győzünk a bűn fölött, annak természetes és egyenes következménye, hogy a félelmet is leigáztuk.

És ha hiszünk abban, hogy lehet félelem nélkül élni - márpedig Isten ezt kijelentette nekünk a Biblián keresztül, amint láttuk -, akkor abban is hinnünk kell, hogy nem kell együtt élnünk gyarlóságainkkal, azoktól is megszabadulhatunk. Sőt, előbb a bűn feletti győzelemnek kell bekövetkeznie, vagyis ez az alapfeltétel ahhoz, hogy félelemtől mentesen élhessünk.

Csak úgy szabadulhatunk meg teljesen a félelemtől, ha a bűn problémája is megoldódik életünkben.

Ez pedig semmilyen technikával nem valósítható meg, hanem egyedül csupán a Jézus Krisztus vérében rejlő erő által, amely nem csak bűneink bocsánatát biztosítja, hanem az azok feletti győzelemünket is.

Ez a győzelem már az első emberpárnak és azok leszármazottainak is a lehetőségében állt, mert bár akkor Jézus áldozata még időben nem történt meg, de Isten garanciát vállalt azért, hogy meg fog történni, hisz az Igében olvassunk a Bárányról, hogy ő „megölelt a világ alapítása óta” (Jel 13:8).

Így már Káin számára is hozzáférhető lett volna a gyilkos indulatok legyőzéséhez szükséges erő. Isten így szólította meg őt:

„Hiszen ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz; ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik és reád van vágyódása; de te uralkodjál rajta” (1Móz 4:7).

Káinnak volt választási lehetősége: teret enged az indulatainak és gyilkos szándékát végrehajtja, vagy szembeszáll a bűnnel és legyőzi azt. Nekünk is két lehetőségünk van: vagy mi győzzük le a bűnt és vele együtt a félelmet, vagy a bűn és a félelem győz le minket. És ennek a küzdelemnek a kimenetelét egyedül mi fogjuk eldönteni.

Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és az igazság ismeretére eljusson” (1 Timóteus 2:4), és a vérét adta, hogy az Ő részéről minden akadály maradéktalanul elháruljon, de az utolsó szó joga a miénk.

Miért? Mert Isten megadta nekünk a szabad választás képességét és lehetőségét, emberi méltóságunk és szabadságunk részeként. Ám ezt az elveszített méltóságot és szabadságot csak egyfajta jó döntéssel kaphatjuk vissza: ha a bűn elleni harcot választjuk, amelyhez Jézus minden

lehetséges eszközt és lelki fegyvert (lásd Efézus 6) biztosított számunkra.

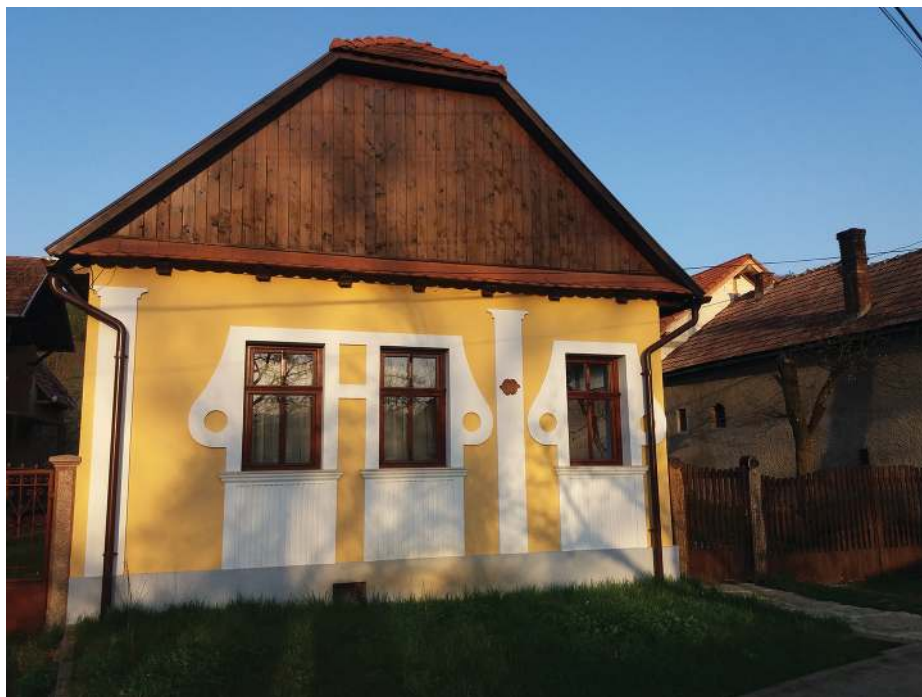
Ráadásul, a menny seregének a Fejedelmeként, kivont karddal küzd érettünk (Józsua 5:14), mint Főpap és Közbenjáró, hogy „megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt teljes életükben rabok valának” (Zsid 2:15).

Az egyetlen dolog, amitől félnünk kell, az saját magunk. A legnagyobb akadálya annak, hogy megszabaduljak a bűntől és a félelemtől, én vagyok, vagyis a szívem és annak negatív tartalma.

Jeremiás megállapítja, hogy „csalárdabb a szív mindennél, és gonosz az”, és felteszi a kérdést: „kicsoda ismerhetné azt?” (Jeremiás 17:9)

Sajnos, a legtöbbször baj van az önismeretünkkel. Azt gondoljuk, minden rendben van velünk, a lehető legjobb úton járunk és a legjobb döntéseket hozzuk, miközben nem vesszük észre azt, hogy a halálba tartunk.

Körülményeink áldozatainak gondoljuk magunkat, amikor rosszul sülnek el a dolgaink, és nem vesszük észre, hogy mi sodortuk bajba magunkat. Ezért

Tordaszentlászlói ház

tanácsolja Isten számomra és számodra, hogy „szemgyógyító írral kend meg a te szemeidet, hogy láss” (Jelenések 3:18).

„Mivel ezt mondod: meggazdagodtam és semmire sincs szükségem; és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és mezítelen...” (Jelenések 3:17).

Csakis Isten nyithatja fel szemünket, hogy tudatosítsuk valódi állapotunkat, miközben megoldást is ad erre az állapotra.

Nem Tőle kell félnünk, hanem magunktól. Attól, hogy nem veszünk észre segítő kezét, gondviselését és nem igényeljük áldozatából fakadó, örök életre szóló ajándékait. Ezért tanácsolja Pál,

hogy „félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségeteket” (Filippi 2:12).

Krisztus most a mennyben van és helyet készít számunkra. Ő ezt mondja nekünk:

„Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét, és kövessen engem.” (Márk 8:34)

Az önmegtagadással járó küzdelem nem könnyű, főleg ha naponta felvállaljuk. De az ígéret felülmúl minden elképzelést:

„Aki győz, megadom annak, hogy az én királyiságomban üljön velem, amint én is győztem és ültem az én Atyámmal az Ő királyiságomban” (Jel 3:21).

Ahhoz, hogy egyszer majd Krisztussal együtt uralkodjunk a mennyben, már most Krisztussal kell uralkodnunk itt, ebben a földi életben a bűn fölött. Ehhez adjon Isten akaratot, erőt és kitartást mindannyiunk számára! Ámen.

Mezei Áron,
Nagyszalonta

Figyelő

**Se nem látunk,
se nem hallunk**

Nem jut eszembe jobb példa a mai témához, mint Buda várának elfoglalása, 1541-ben.

Előzmények

Szálljunk most vissza az időben néhány évszázadot!

1526 augusztus 29-én Mohácsnál a fiatal (Jagelló) II. Lajos magyar király a sereg nagy részével együtt elesik a törökkel való ütközetben. I. Szulejmán Budára vonul, ahonnan

eközben Mária királyné és udvara, a lakosság többségével együtt már elmenekült. Buda az illető év novemberében a szultán döntése alapján a Székesfehérváron magyar királlyá választott Szapolyai János hatáskörébe kerül, ám a következő évben a várost elfoglalják az időközben Pozsonyban – a főurak egy másik része által – ugyancsak magyar királlyá választott Ferdinánd osztrák király seregei.

1529-ben, Bécs felé vonulva I. Szulejmán újból elfoglalja a gyengén védett várat, és ekkor megint a törökök által kegyelt János király birtokába jut.

Szapolyai János az elkövetkező években jócskán megerősíti Buda várfalait, egy esetleges újabb ostromra készülve. És ez be is következik: 1540-ben Szapolyaival betegség végez Erdélyben, és halála előtt a trónt akkor megszületett fiára, a későbbi János Zsigmond fejedelemre hagyja. Halálát követően addigi bizalmi embere, Martinuzzi Fráter György, mint a kis trónörökös gyámja, lesz az ország kormányzója.

Ugyanakkor, Szapolyai János haláláról értesülve Ferdinánd

újból terveket sző: csapatait 1541-ben Buda ellen küldi. De a várvédőknek sikerül hat hétig ellenállni, míglen megérkezik a török „felmentő” sereg, és a két tűz közé került osztrák haderő nagy veszteségekkel visszavonul.

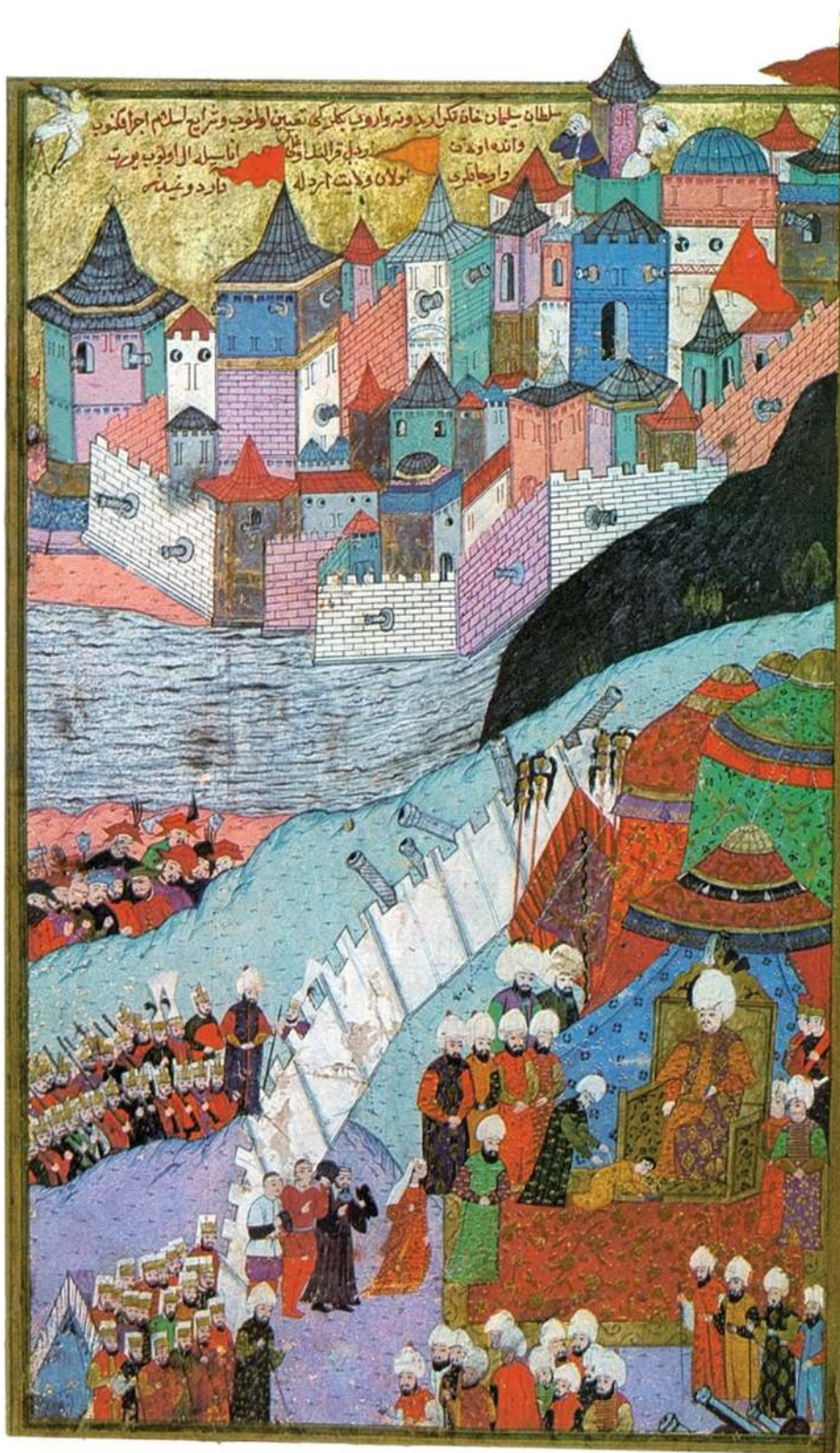
Budavár csellel való bevétele

1541 augusztus 29-én, pontosan 15 évre a mohácsi vészt követően, a vár alatt letáborozott I. Szulejmán török szultán tárgyalások ürügyén sátrába hívatta Izabella királynét, kisgyermekével, Török Bálint hadvezérrel, és Martinuzzi György kormányzóval együtt.

Eközben a várvédő magyar katonaság semmiféle parancsot sem kap, s a kapuk tárva-nyitva állnak a nemrég segítségükre sietett, így hát „barátinak” tekinthető török sereg előtt. Egy tekintélyes csapat janicsár el is indul, és a védők szeme láttára várlátogatás, nézelődés ürügyén lassan felsétálnak. Itt azonnal átveszik a főbb pontok feletti ellenőrzést, majd a várvédő katonaság egy részét megölik, a többit pedig foglyul ejtik.

A szultáni sátorban is véget érnek a tárgyalások: Izabella és csecsemő kisfia évi tízezer arany adó fejében megkapják a Tiszán túli területeket és Erdélyt, másrészt Török Bálint nándorfehérvári bánt életfogytig tartó fogságba hurcolják a hírhedt isztambuli börtönbe, a Jedikulába. Buda vára a budai pasa és a budai vilajet székhelyévé válik 145 évre, 1686-ig, amikor is a XI. Incze pápa által kezdeményezett Szent Ligában egyesült keresztény seregeknek végül sikerül azt visszafoglalniuk.¹

¹ A 12 ezer török által védett Budát 3 hónapi ostrom után, szeptember 2-án vette be a kb. 70-80 ezres keresztény sereg, amelyben a bajor, osztrák és magyar hadtesteken kívül Európa szinte valamennyi népe képviseltette magát.

I. Szulejmán fogadja Izabellát és gyermekét, János Zsigmondot.
Korabeli török miniatúra

A sebezhetőség oka

„Oszd meg, és uralkodj!”² – volt a rómaiak politikai elve.

A magyarokat – és minden más népet – akkor lehetett legyőzni, amikor megosztottak, és

² Divide et impera! – latinul

önző énjükre hallgatva, nem voltak hajlandók összefogni.

Ez történt pl. 1526-ban a mohácsi vészkor: már jóval előtte tudni lehetett arról, hogy a török támadni fog, de pénz nem volt a seregyűjtésre, a saját érdekükkel

A hírhedt isztambuli várbörtön, ahol számos magyar raboskodott és halt meg: a Jedikula, azaz a Héttorony

törődő főurak meg a gyenge, fiatal király nem tudtak összefogni, a népet pedig a nemrég lezajlott Dózsa György féle felkelés miatt féltek felfegyverezni. Így hát végül elégtelen, gyengébb sereg ütközött meg a betolakodókkal – mindent elveszítve.

Ugyanez zajlott le 300 évvel azelőtt, a mongol invázió idején is: tudtak Batu kán közeledtéről, aki győzedelmes seregével keleti irányból Európa fele törve minden népet felmorzsolta: de az egymással torzsalkodó, és a királyuk, IV. Béla hatalmára féltékeny főurak nem siettek a hadsereg felállításával. Végül pedig a nagy nehezen

összetoborzott, a mongolokénál jóval kisebb és rosszul vezetett magyar sereg 1241 április 11-12-én Muhinál teljesen megsemmisült.

Az ezt követő dúlásban a Magyar Királyság lakosságának több mint fele elpusztult, és csak Isten könyörülete volt az, hogy a mongolokat az új nagykan választása miatti versengés visszaszólitotta messzi sztyeppékre, hátrahagyva a tönkretett országot.

Számos egyéb helyzetet lehetne még említeni, amikor népünk az egység és bölcsesség hiánya miatt nem volt képes a cselnek és a pusztításnak ellentállni.

A bibliai modell

Isten példát nyújtott Izrael népének megszervezése által minden más népnek.

A pusztából Kánaán földjére bevonuló zsidóknak évszázadokig nem volt királyuk: bírák (mint pl. Józsué, Otniél, Éhud, Gedeon, Jefe, Sámson) és próféták kormányozták őket. Másrészt minden családnak megvolt a maga földje, és, amíg hűségesek voltak, Isten áldása és karja védelmezte őket. Íme Isten erről szóló ígérete:

„Ha pedig szorgalmasan hallgatsz az Úrnak a te Istenednek szavára, és megtartod és teljesíted minden ő parancsolatát (...) az Úr megszalasztja előtted a te ellenségeidet, akik reád támadnak: egy úton jönnek ki reád, és hét úton futnak előled. Áldást parancsol melléd az Úr a te csüreedben, és mindenben, amire ráteszed a kezedet: és megáld téged azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ád néked.” (5 Mózses 28:1,7-8)

És, a Biblia többi verséhez hasonlóan, mindez igaz minden népre, minden időben.

Izrael bírái egyszerű, Isten által az akkori leghűségesebbek közül választott emberek voltak. Nem fogadtak el megvesztegetést, és igazságosan ítélték az eléjük kerülő ügyeket. Az apróbb nézeteltéréseket ugyanakkor a tíz, ötven, száz vagy ezer ember feletti³ bíróknak kellett elrendezniük.

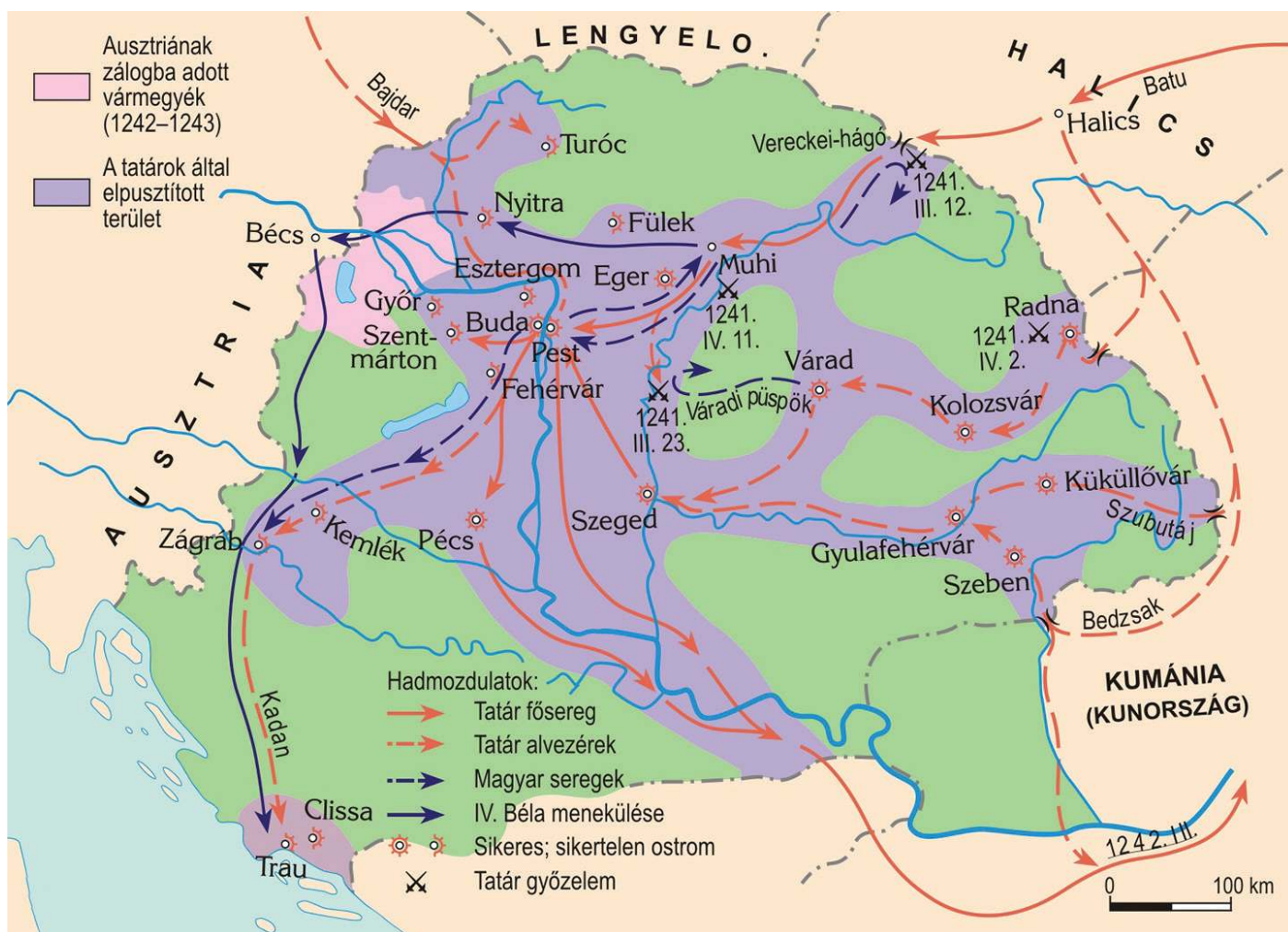
Olvassuk el erről Mózes apósának, Jetrónak a tanácsát, akkor, amikor még a pusztában Mózes vezette a népet:

„És szemelj ki magad az egész nép közül derék, istenfélő férfiakat, igazságos férfiakat, akik gyűlölik a haszonlesést, és tedd közöttük elöljárókká, ezredesekké,

3 A húsz évet már betöltött férfiakra van itt szó

Than Mór (1828-1899): A mohácsi csata (1526)

A muhi csata térképe (1241)

századosokká, ötvenedesekké, és tizedesekké. És tegyenek ítéletet a népnek minden időben, úgy, hogy minden nagyobb ügyet te elődbe hozzanak, minden csekélyebb dologban pedig ők ítéljenek: így könnyítve lesz rajtad, ha azt veled együtt hordozzák." (2 Mózes 18:21-22)

Ma is ilyen emberekre van szükség a közösségeink élén: akiket Isten félelme jellemez, és gyűlölik a haszonlesést, vagy a megvesztegetést.

Azt mondhatná valaki: hol kapni ma ilyeneket?

A válasz ez: bárki azzá válhat, most, ha megutálva e világ és az önnön gonoszságát, átadja büns szívét Jézusnak, megtisztítás végett.

Mert ahhoz, hogy embertársunkat szerethessük és szolgál-

hassuk, először Istent kell szeretnünk és félnünk. Másképpen csak a szenvedés, csalódás és boldogtalanság keserű gyümölcsét aratják családjaink, közösségeink, és egész népünk.

Ugyanakkor, Izrael nem fizetett senkinek adót, az Úrnak félretett tizeden kívül, melyet a léviták törzse meg a szent sátor körül szolgáló papok kaptak. Nem léteztek földesurak, nemesek, kegyetlen hadurak, sem a maihoz hasonló költséges, korrupció és hozzá nem értés mételyezte állami apparátus.

A változás

Izrael utolsó bírása Sámuel volt. Az ő idejében történt az, hogy végül a zsidó nép is királyt kívánt magának. Az ürügy Sámuel fiainak, Jóelnek és Abijának a rossz

jelleme volt,⁴ ám a próféta megérezte a vének szavai mögötti valódi indítékot:

„És mondának néki: Íme te megvénhedtél, és fiaid nem járnak utaidon: most azért válassz nekünk királyt, hogy ítéljen felettünk, mint minden népnél szokás. Azonban Sámuelnek nem tetszék e beszéd (...) és könyörge Sámuel az Úrhoz.” (1 Sámuel 8:5-6)

Íme Isten válasza:

„Fogadd meg a nép szavát mindenben, amit mondanak neked, mert nem téged úáltak meg, hanem engem úáltak meg, hogy ne uralkodjam felettük.(...) Most azért hallgass szavukra (...) mindazáltal tégy ellenök bizonyosságot, és add

⁴ „De fiai nem járnak az ő útján, hanem a telhetetlenség után indulának, és ajándékot fogadának el, és elfordíták az igaz ítéletet.” (1 Sámuel 8:3)

A Színaj-félsziget repülőből készített fényképe: itt szervezte meg az Úr az egyiptomi fogságból kiszabadított Izráelt

tudtokra a király hatalmát, aki ural-
kodni fog felettük." (7. és 9. versek)

Ezek után Sámuel elmondja nekik Isten üzenetét, amely a király jogaira figyelmeztet:

– Elveszi fiaikat, és szolgálíva meg katonáivá teszi őket, velük dolgoztatja meg földjeit és végezteti minden munkáját, és leányait is elviszi szolgálóknak. Ezenkívül pedig:

„Elveszi legjobb szántóföldjeit, szőlőhegyeiteket és olajfás kertjeiteket és szolgálóinak adja. Veteményeiteket és szőleiteket megdézsmálja, és főbb embereinek és szolgálóinak adja. Elveszi szolgálókat, szolgálókat, legszebb ifjaitokat és szamaraitokat, és a maga dolgát végezteti azokkal. Barma-
itokat megdézsmálja, és ti szolgál-
lesztek neki. És panaszkodni fogtok

annak idejében királyotok miatt, (...) de nem fog meghallgatni az Úr. A nép azonban nem akart Sámuel szavára hallgatni, és mondának: Nem! hanem király legyen felettünk, és mi is úgy legyünk, mint a többi népek..." (1 Sámuel 8:14-20)

Az addig bírói szerepet betöltő Sámuel rendkívül becsületes volt: szó sem volt esetében az akkori és mindenkori vezető pozícióba jutottak nagy részénél fellépő telhetetlenségnek és harácsolásnak. Amikor a több évtizedes szolgálatot követően leteszi tisztségét, ezt kérdezi Izráel népétől:

„Itt vagyok, tegyetek bizony-
ságot ellenem az Úr előtt, és az
ő felkentje előtt: kinek vettem el

Maholnap már ez az aprójószág is ritkaságszámba megy falvainkban. Tyúkok Sztánában.

az ökrét, és kinek vettem el a szamarát, és kit csaltam meg, és kit sanyargattam, és kitől fogadtam el ajándékot, hogy amiatt szemet hunyjak? és visszaadom néktek. Ők pedig felelének: Nem csaltál meg minket, nem sanyargattál minket, és senkitől semmit el nem fogadtál." (1 Sámuel 12:3-4)

Akkor meg miért váltak elégedetlenné a régi rendszerrel? Miért akartak egy királyi hatalmú embert ültetni maguk fölé, aki oly könnyen diktátorra válhat?

A válasz a bűnszerető emberi természetben rejlik. Amíg Isten kezdetben a pusztában a felhő- és tűzoszlop által, és Mózzel

Kihaló falvainkban egyre több az üres ház, vagy az egyedül élő idős ember. Nyárszói ház

személyesen beszélve vezette őket, majd pedig később Kánaánban az ő emberei és prófétái révén közvetlenül kormányozta népét, az „Így szól az Úr...” szavakkal kezdődő parancsokat nehéz volt félremagyarázni, vagy azok alól kibújni.

Így hát a kellő pillanatot felhasználva „közülük való” emberi vezetőt kértek az Úrtól. De Ő, szívük mélyébe tekintve kimondta: „... engem útáltak meg, hogy ne uralkodjam felettük.”

Mi a jobb?

Többször hallottam már az amerikai elnökök és mások részéről is a kijelentést, mely kb. így szól:

– A demokrácia⁵ nem a legjobb rendszer – azaz, megvannak a maga hibái –, de egyelőre ez a legjobb, ami eddig a Földön létezett.

Ám a Bibliát ismerő ember rögtön rájön arra, hogy ez nem így van.

Valóban, jobb a demokrácia, mint a kommunista diktatúrák, vagy a régi rabszolgatartó, meg feudális, jobbágyságot fenntartó rendszerek. De az igazán helyes társadalmi rend a Földön az lenne, ha ismét Istennek engednének át a vezetést – azaz a *teokrácia*,⁶ avagy Istenuralom.

Ha ma újra eljönne testben, mindenki által láthatóan Jézus – akit állítólag a nagy keresztény tömegek tisztelnek és imádnak

⁵ A magyar *demokrácia* szavunk a görög *demokratia* szóból származik, mely maga során a *demosz*: nép, és *kratein*: uralkodni szavakból tevődik össze. Így hát *népuralmat* jelent.

⁶ A *Theosz*: Isten és a *kratein*: uralkodni görög szavakból. A *teokrácia* egy olyan politikai rendszer, amely a világi hatalom forrásának az adott kultúra legfőbb istenét tekinti, és e hatalmat legtöbbször az illető istent szolgáló papi arisztokrácia gyakorolja. A bibliai Teokrácia az egyedüli, Teremtő Isten uralmát jelenti.

A modern demokráciák szülőhazájának elnöki rezidenciája: a washingtoni Fehér Ház – északi (fent) és déli (lent) oldal

– és elmenne a budapesti vagy a bukaresti parlamentbe, megkérdezve, átadják-e neki és angyalainak a teljes hatalmat az országban: vajon hogyan szavaznának a honatyák? Hát egy népszavazás eredménye mi lenne?

Tudva azt, hogy Isten áldása származna országainkra, de, az Ő szent Igéje alapján vége lenne a paráznság minden változatának – együttélés, ide-oda csapongás, erkölcstelen öltözködés, kétértelmű beszéd, viccek, műsorok – többé nem lenne kocsma, duhajkodás, játékszalom, dohányzás, drogok, pikáns vagy durva filmek, telenovellák, pletyka, hazugság, kizsákmányolás, önzés, meg a romlottság minden formája – hanem mindig, mindenkiben a

Krisztus... Hányan vállalnánk?

Hányszor hallottuk már, amikor győzködni akartunk valakit, aki tudatában volt ártalmas vagy bűnös szenvedélyének, hogy mondjon le róla:

– Ez az egy örömem van még – ezt is el akarjátok venni?

Vajon igazán annyira szeretjük mi a Krisztust?

Ez a szavazás, ha nem is láthatóan, már számtalanszor lezajlott, amikor a mi szívünkben napmint-nap döntöttünk mellette vagy ellene.

A jelenkori emberiség többségének szavak nélkül kimondott üzenete a Menny felé ez:

– Inkább élünk a bűnben, Nélküled, vállalva a következmé-

nyeket, mint az Általad követelt szentségben és az ezzel járó jó-létben, de lemondva a bűn ide-ig-óráig való gyönyörűségéről.

A zsidó nép megpróbálta Is-tent távolabb tartani magától – és Ő tiszteletben tartotta aka-ratukat. Azonban ez a döntésük évszázadok és -ezredek borzal-mas szenvedését zúdította rájuk. Mert amikor Isten szerető, óvó közelségéből elhúzódunk, rögtön ott terem a Másik, a sötét és go-nosz hatalom, mely fondorlatai-val tönkretesz minket.

Egy nap, Józsué, Mózes utóda így szólt a néphez:

„Hogyha pedig rossznak látjátok hogy szolgáljatok az Úrnak, válasz-szatok még ma, akit szolgáljatok (...) én azonban és az én házam az Úr-nak szolgálunk.” (Józsué 24:15)

Szavazzunk mi is ma a szívünk mélyén! Ki legyen a mi Urunk? Ki-nek a hatalmát óhajtjuk magunk felett?

A hiba

A demokrácia hibája éppen a nevében rejlik: a Mindenható Isten helyébe az esendő ember uralmát helyezi.

Ma is láthatjuk ennek hátránya-it: azt mondjuk, a demokráciában a népakarat vezeti az országot, de mindannyian tudjuk, hogy a hát-térben jól megszervezett hatal-mi struktúrák állnak, amelyeknek tagjai többnyire a közvéleményt manipulálva és becsapva érik el céljaikat.

Ezen kívül pedig, ha alkalom-adtán sikerülne is a népnek (azaz a többségnek) vezetnie, nem biz-tos hogy akarata megegyezne Isten akaratával, és hogy annak véghezvitele a saját javát szolgál-ná – amint azt az előbb említett bibliai példa is mutatja.

Ezért kell mindent Istenre bízni.

Térjünk vissza most az alap-gondolathoz. Mit nem látunk? Mit nem hallunk?

Úgy, ahogy Budára a törökök a magyarok szeme láttára sétál-tak be, hogy aztán lemészárolják, elűzzék, vagy rabságba hurcol-ják őket, úgy történik most is: a szőnyeget (avagy a talajt) a lá-bunk alól rántják ki, mégpedig a saját beleegyezésünkkel és segít-ségünkkel.

– Hogyan is értem ezt?

Mint az előző cikkeken is em-lítésre került, jelenleg egy gazda-sági háború folyik, amelynek célja újból csak valakiknek a világha-talomra törése, másoknak függő, kiszolgáltatott és tehetetlen hely-zetbe juttatása által.

– Hány éve is vagyunk már az oly sokunk által áhított Únióban?

Nézzünk csak szét az út men-tén – akár a Nádasmentén, akár a Kolozsvártól Bánffyhunyadig ve-zető úton (de elmehetünk Váradig is, vagy bármilyen irányban): mit termelünk? Tövist és bogáncsot? Vagy legjobb esetben semmi által

A budapesti országház a Duna bal partján. Épült: 1885-1904 között, neo-gótikus és eklektikus stílusban, Steindl Imre építész tervei alapján. Költsége 38 millió osztrák-magyar korona volt.

Ezeket a szászfenesi szántóföldeket néhány évvel ezelőtt még megdolgozták...

le nem legelt, és senki által le nem vágott fűvet?

– Van –e még ilyesmi Európában?

Nemrég mesélte valaki:

– Ha búzát termeszték, az ápia⁷ 100 euró segélyt utal ki hektáronként, de ha úgy hagyom, megdolgoztatlanul, 450 eurót kapok.⁸

Na most, kérdelem én, ha gyermekeinknek az iskolában a tanci azt mondaná:

– Aki elvégezi a házit, kap egy cukorkát. Aki nem, az kap négyet – mit gondolnánk a tanítási módszeréről?

De az Únió, sajnos, nagyon is jól tudja mit és miért csinál.

Hol marad a lényeg?

A választási kampány során figyeltem egyik másik helyi meg regionális jelöltnek az ígéreteit: ennyi meg annyi európai alapot

7 APIA – Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (magyarul: Mezőgazdasági Intervenciós és Kifizetési Ügynökség)

8 Ehhez egy furcsa magyarázatot is fűztek, valami kék pillangófaj életterének megőrzéséről. Milyen drága újabban a nagyoknak az az egy kis pillangócska! Miközben az egész bolygót beszenyyeznek és tönkreteszik, évről-évre fajok ezreit pusztítva ki (Lásd: *Óráként kihál egy faj a Földön* – Greenfo.hu, 2013 ápr. 19. Itt együttesen a növényi és állatfajokról van szó).

fog lehívni, így meg úgy fejleszti az infrastruktúrát...

És valóban: a csorda és nyájak nélküli, begyepesedett udvarú, gázos szántójú és kertű falvakban sokszor a legjelentéktelenebb sikátorba is bekúszott az aszfalt, és a 450 lej nyugdíjú szegény időseni házikójába is bekukkant a kábeltévé: csak nézze, és felejtessen...

Felejtsük el a régi időket, amikor még zsidobongás töltötte be az utcákat, minden tenyérrnyi föld meg volt dolgozva, és a hábo-

rúknak meg diktatúráknak sem sikerült kioltani a reményt és az életet.

– Jaj de ügyes polgármestereink van – mondják máshol a kispadon ülők. S egykedvűen oda is böknek fejükkkel, hogy én is lássam: a beton-villanyoszlopokról műanyagcserepek lógnak, melyből virágok kandikálnak ki (a román falvakban ezek fölé még az állandóan frissített és minden ürüggyel ki-kitűzött trikolórok is tartoznak)... minden leaszfaltozva, a patakmedrek kikövezve-be-

A mérai marhacsorda. Méra talán az utolsó kalotaszegi falu, ahol még sokan ragaszkodnak az állattartáshoz.

Európai élelmi segélyek osztása

tonozva... a kultúr meg az iskola rendbetéve, felújítva... a temetőben új kápolna díszeleg...

Hát, ez igen, füttyenthetné az avatatlan, naív szemlélő.

– Persze, európai segélyekből...
– teszik hozzá a mindennapi ember mindentudásával.

Valóban, ezen befektetések önmagukba véve jók, hisz senki sem szereti a bokáig érő sarat, vagy a hámló középületeket, csakhogy ők is, meg én is, a kolozsvári aszfalt-gyerek tudjuk: az iskola összevont elemi osztálya (ahol még van ilyen) maholnap megszűnik, az aszfaltutak tisztasága arról tanúskodik, hogy az esténként hazatérő csorda már csupán történelmi emlék, a kultúrban pedig csak a halotti torokat tartják, mert – úniós

szabályozás alapján, ugyebár – azt a néhány esküvőt ilyen helyen lebonyolítani már nem szabad.

Mert mi lenne, ha egészségügyi engedéllyel meg szakácsdiplomával nem rendelkező aszszonyok főznének, nem-szabványos edényekben – mint

évszázadokon át... és a jóemberek még tán arra is vetemednének, hogy borjút vágjanak le egy nem szabványos helyen? Mert a szabványos vágóhíd Temesváron van.

– De van Besztercén is!

Jó hogy nem Brüsszelig kell szekereznie a becsületes gazdának...

Kitűnő. De ne feledjük, hogy a temetőkben is szép virágok díszítik a rendbetett, betonozott sírokat...

Hmm... Talán csak nem a magyar (vagy román) nép temetőjének szánják falvainkat egyes mosolygó politikusok...?

Európai segély

Régebben, az évezred elején, megbocsátó mosollyal hallgat-

tam a – főleg a nacionalista pártok által feltüzelt román emberek – felletűnő kormányait illető panaszát:

– Hogy képzelik ezek, hogy az európaiak ingyen fognak adni valamit is? Ha most pénzt adnak valamire, biztos hogy megvan a számításuk! Tönkre akarják tenni az országunkat! Mindent el akarnak lopni!

Világbölcsen bólogattam magamban – eh, ezek nem tudnak semmit: hisz a demokratikus Európa csak természetes, hogy önzetlenül akar segíteni a kommunista diktatúrák markából alighogy kiszabadult, szegény kis kelet-európai országokon...

Azóta elhalkultak az ilyen hangok is... de bennem újfajta gondolatok születtek meg.

Egy: mi az, hogy „segély”?

Hát állandó jelleggel katasztrofásújtottá vált Erdély, vagy tehetetlen nép lakik errefelé?

Miután a Friesland döntése alapján a györgyfalvi bio-legelőn legelő csordákról kiderült, hogy tejük a Nyugatról napokig szállított, besűrített, és hormonokkal meg antibiotikumokkal dúsított tejjel még távolról sem vetekedhet, a „csarnok” megszűnt. Még itt-ott tartott egyik-másik bapó egy-egy tehenet, de a gyerekei már haragudtak rá, vagy elnézően mosolyogtak: hát szegénynek, mivel megszokta, kell valami elfoglaltság.

Ugyebár az idősek mindig lassabban fogják fel az új idők szeleit.

Lassan kedvenc barangoló-helyemet, a falu feletti legelőt, ahonnan tiszta időben Erdély északi részét jócskán be lehetett látni, gyom és tövisbokrok kezdték benőni – amire nem volt példa talán sem a török, sem a tatár, sem a ruszki időkben...

Földrajzlecke: a tök Spanyolorhonból érkezett, a cékla meg a polyáktól, ráczok küldték a káposztát, a szultán a paradicsomot, s a Fáraó a pityókát.

És egyszer csak, karácsony táján, a szegény falusi nyugdíjasok európai segílyt kaptak. Ma is látom feleségem szüleinek asztalán: egy-egy bádog paradicsompasztát, egy-egy kiló búzalisztet... és egy-egy fél kiló tejport. Mindegyik csomagolásra ráírva: *Un ajutor al Uniunii Europene.*⁹

Ez igen. Ezt nevezem valódi fekete humornak. Mintha holnap erőszakkal és csellel megszüntetnék Hollandia teljes tulipántermesztését – de karácsonyra minden holland család kapna az Únió részéről egy műanyagtulipánt.

Csak úgy, a régi szép idők emlékére. Mert aki a kicsit nem becsüli...

Kettő: várok

Várom azt, hogy olyan politikusokra, regionális vezetőkre, polgármesterre, helyi tanácsra szavazzak, akiknek képzelőereje nem ragad le a virágcserepeknél, zászlólengetésnél, falu végén üresen álló sportlétesítményeknél,¹⁰ vagy kint a határban valamilyen űr-turistákat váró, bepókhálósodott kilincső Regionális Turisztikai Információközpont-

¹⁰ A Mezőségen láttam ilyet. Csempézett zuhanyozók, öltözők, és jó minőségű pálya várja a megkeseredett gazdákat. Időnként valami kolozsváriak, akiket senki sem ismer, valóban ki is jönnek sportolni, mondták a helyiek, akik vagy túl idősek és betegek a labdasportokhoz, vagy este későn érnek haza valahonnan, holtfáradtan.

nál¹¹ (mert, kérem szépen, az európai alapokat nagyon hamar, és csak erre lehetett felhasználni...).

Falvaink termelő- és életereje jelentette évszázadokon át népünk életben maradásának a feltételét. A tartalom nélküli infrastruktúra olyan, mint a kiszáradt, üres dióhéj.

Akik jó, hogy betonoznak, aszfaltoznak, de el is gondolkodnak: nemsokára, kinek?

S akik talán e sorokat olvasva nem sóhajtanak fel, hogy hát: Mit

¹¹ Ez meg a Szilágyságban díszleg, egy gyomos mezőben az útszélen. Esetleg a varjak tudakozódnak ott, de a pénzt persze el kellett költeni.

⁹ Az Európai Unió segílye – románul

is lehetne tenni? – hanem cselekszenek.

De mit...?

Jó, akkor megmondom.

Három: az ellencsel

Most nagyon őszinte leszek a tisztelt vezetőkhöz, és a kedves olvasóhoz. Mert valójában nem is én fogom a tanácsot adni, hanem egy csomafájai ember.

Tudja-e valaki a kalotaszegieket közül, merre van ez a falu? Vala-

hol Kolozsvártól északra, Kide és Válaszút között, csendes dombok és erdők oltalmában... igen, még magyarok is éltek ott valamikor, nem is olyan régen.

Kedvenc módszeremmel, stoppal utaztam ugyancsak évvezredünk elején Kolozsvár felé, és meséltem a sofőrnek: a feleségem falujában lám, a tejet nem veszik már át, a központi városi piaccsarnok asztalának métere pedig – mióta magánkézbe került

– méregdrága, és évi bérletesek kerülnek csak oda; hogy így már nem lehet eladni a kaprot, spenót, körtét, meggyaszt, amivel eddig bármikor ki lehetett állni, stb.

Ő rám nézett, és ezt mondta:

– Ez azért van, mert a györgyfalviak nem képesek összefogni. Miért nem bérelnék ki, pl. a Mărăști tér körül egy üzlethelységet, és teszik oda be csak az ők, jó minőségű (ma azt mondanánk: bio) árujukat? És hűtő-tejautomatát?

Elgondolkodtam, és azóta is gondolkodom. Sem a falvak előjáróinak, sem az érdekvédelmi pártoknak, sem a mindent átfigó egyházaknak, sem nekünk, egyszerű polgároknak nem jutott még eszünkbe az, hogy egységben az erő?

És hogy tegyük lehetővé azt, hogy elsősorban mi, de a lehető legtöbb ember is egy kalotaszegi (vagy szilágysági, vagy mezősegi, stb.) eredeti termékeket kínáló bolthálózatból vásároljon mindent, amit csak lehet – a kenyértől a tejtermékig, zöldségig, gyümölcsig és húsig – mindezt jó és bio minőségben?

Hogy a kalotaszegi, szilágysági, erdélyi magyar családokat összefogva – pl. részvénytársasági formában – egy erdélyi tejbegyűjtő, feldolgozó központot alakítsunk ki, saját terjesztési hálózattal, pl. a már említett, megszülető boltokban?

Nemrég egy lakásunkhoz közeli, az egyik áruházláncához tartozó ábécében jártam. A zöldség-gyümölcs standnál megállva, kerestem a hazai termékeket. Ami igaz, az igaz: böcsületesen kiírták, mi-honnan származik. Most nem a banánra és más déligyümölcsre gondolok. Hanem az almára, körtére, babra, hagymára, murokra, zellerre, céklára, káposztára. Ami

Ahol évszázadokon át szántottak-vetettek... A nyarszói határ napjainkban.

nálunk is jól megterem. Minden török, lengyel, holland meg mit-tudoménhonnani volt. Csupán az Iceberg¹²-salátán (ez meg micsoda lehet?) írta: *România*.

A burgonya pl. Egyiptomból érkezett. A Nílus országából. Nahát. Miért? Nálunk már nem terem? Az itteni nem jó?

A fokhagymán már nem is csodálkoztam. Hisz annak évek óta minden üzletben kötelezően kínainak kell lennie.

Négy: a legszörnyebb – a tudatlanság

Mert már nem is tudjuk, melyek a jogaink. Hogy nekünk jogunk lenne a saját országunkban, saját magunknak a saját termékeinket termelni és megvásárolni.¹³ Mert ahogy egy amerikai orvos-szerzőtől is olvastam (aki az egészségtelen áruk bojkottálásáról írt): minden kiadott dollár, (vagy lej) a nagy gazdasági harcban olyan, mint egy kilőtt puskagolyó, vagy mint egy szavazat. Összegyűlve lavina-erejük van.

A háttérben levő üzletemberek ezt jól tudják, és elszoruló szívvel figyelik hétről-hétre és hónapról-hónapra áruik fogyását, vagy pangását.

És ha már az általunk évtizedek óta meg-megválasztott vezetők elárultak (hisz önekik, kik azonnal le tudnák állítani ezt az egészet, kellett hozzájárulniuk és lehetővé tenniük a külföldi kereskedelmi érdekek e ravasz stratégiáját, együtt a bányák, és a '89-ig többnyire csak exportra, jó minőségű árut gyártó, számtalan minden

¹² Iceberg angolul jéghegyet jelent

¹³ Észak-Németország vidéki területén járva, teljesen természetes volt az, hogy pl. Lüneburg körül a termelők helyi terményeit (burgonya, murok, hagyma, stb.) azonnal átvette az Aldi (különben német alapítású) áruházlánc, és a helyi lakosság ezekből vásárolt.

Kispetri: házak a főutcán

féle-fajta gyár tönkretételével), akkor a további főszereplők a porondon te meg én maradunk, kedves olvasó.

Ha kisebb vagy tágabb közösségeinket irigység, bizalmatlanság, vagy önző érdek hatja át, akkor ezáltal népünk könnyedén játékszerévé válik az országunkban is erős hídfőt vert, maffiaszerű nemzetközi gazdasági struktúráknak.

Vagyis a mi jelentéktelen kisember-személyünk. Mert amikor a pénzünket a nálunk is megtermelhető külföldi árura adjuk ki, magunk alatt vágjuk el a fát. Minden egymástól vásárolt áru, egymásnak kiadott lej pedig minket erősít. De ez önuralmat és kitartást igényel.

Szeretnénk-e hát összefogni, és egyek lenni – mindenféle irigység, becsapás és bizalmatlanság nélkül – ahogyan az Úr is imádkozott értünk?

„Hogy mindnyájan egyek legyenek: amint te énbennem, Atyám, és én te benned, hogy ők

is egyek legyenek mibennünk...” (János 17:21)

„A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala...” (Cselekedetek 4:32)

Öt: újból csak várok

Várom a napot, amikor valamelyik helyi vagy országos vezető személy vagy szerv képes lesz arra, hogy kimondja az igazat, és aszerint cselekedjen. Egy olyan világban, amely keserű gyümölcsöt aratja annak, hogy nem Jézust választotta királynak, hanem a mindent behálózó önzés és szeretetlenség útján kereste és keresi (hiábavalóan) a boldogságot.

De addig az Úr Jézusra szavazok, Aki nemsokára elviszi a benne reménykedőket e bűn által megrontott, pusztuló bolygóról egy olyan világba, ahol nem lesz többé gonoszság, fájdalom és szenvedés.

Te, kedves olvasó, hogyan döntesz?

„Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is.” (Máté 6:10) Ámen.

Jancsó Erik,
Szászfenes

A Káté kincsestára

A kilencvenes évek elején történt. A régi rendszer már leáldozott, a sorkatonaság azonban még kötelező volt. Az egyik sorozóközpontban egy moldvai fiatalember adatait töltik ki.

– Neve? ... lakcíme? ... végzettsége? ... nemzetisége? ... stb.

Végül az újabb idők szelei születte kérdésre is sor kerül:

– Vallása?

Az egyszerű fiatalember töpreng, de sehogy sem jut eszébe semmi.

– Hát, én nem nagyon járok templomba...

– Jó, jó – felelik a tisztek – de hát a szüleid csak tartoznak valahova?

Sorra próbálgatják:

– Ortodoxok? Talán katolikusok? (Mert hát Moldvában ilyenek is vannak.) Vagy talán valami szektába jártak?

A legény továbbra is tanácstalan.

– De hát nem hagyhatom e rovatot üresen... valamit ide is be kell írnom – mentegetőzik a hivataltalnok.

Egy addig ott álldogáló őrmester megunja az egészet.

– Hagyjátok csak rám! Ide figyelj – fordul a legényhez – iszol?

– Hát, igen...

– Dohányozol?

– Azt is elkezdtem...

– Káromkodsz?

– Hát, sajnos...

– Jársz a nőkhöz?

Zavart vigyor, körben röhögés.

– Nos jó, ha csak lehet...

Az őrmester ránéz a hivatalnoknőre:

– Kész. Írja be: ortodox.

Sokszor jutott már eszembe ez az eset. Hát igen: valahogy a történelmi egyházak tagjaitól nem nagyon várnak el különleges erő-

Román katonák Bukarestben, 1989 decemberében

feszítést... ők csak úgy beleszülettek az egészbe, így hát élik a mindennapi életüket, ahogy tudják.

Több személlyel beszélgettem el a vallásról az évek folyamán. Egyesek ekként nyilatkoztak:

– Valamiben mindenkinek hinnie kell... nekem is megvan a vallásom, és hiszek Istenben... de azért én sem vagyok éppen szent!

Az utolsó kijelentésnél sokan amolyan pajkosan hunyorognak: mert hát ugyebár, ennek a szentség-hiánynak is megvannak a maga kis örömei...

Ezt általában további véleménycsere követi, miszerint senki sem szent, és lám, a „hívők” közül is sokan ezt meg azt a rosszat tesszik-mondják...

Ha a Bibliát nem ismerjük elégé, akkor az ilyen beszélgetés – és

a teljes életfilozófiánk is – tanácsatlanságba fullad.

Mert: vajon elvárja-e tőlünk Isten a szentséget? Vagy hát nekünk, gyarló embereknek, e bűnös világban élve, a kísértéseinek is természetes módon prédájává kell válnunk? Persze, az mennyire más lenne, ha valahol egy hegytetőn, egy kis kunyhóban, vagy va-

lamely lakatlan szigeten élnénk, egyedül... akkor valószínűleg sokkal kevesebb rosszat tennénk.

„Szentek legyetek, mert én szent vagyok” (3 Mózes 11:44)

„Hanem amiképpen szent az, aki elhívott titeket, ti is szentek le-

A virágok a menny tisztaságának üzenetét közvetítik (kökörcsin)

Mérai kislány nádasmenti viseletben

gyetek teljes életetekben. Mert meg van írva: Szentek legyetek, mert én szent vagyok." (1 Péter 1:15-16)

Mind az Ó-, mind az Újszövetség nagyon magas mércét állít elénk: a szentséget - életünk minden pillanatában.

De hát lehetséges-e ez? Nemde úgy tudjuk, elesett bűnösök vagyunk, és hajlandók minden rosszra?

Az örökölt hajlandóság olyan, mint egy töltött pisztoly: a ravaszt azonban én húzom meg, helytelen döntéseim által.

Igen, de hogyan dönthetek mindig helyesen? Csakis úgy, hogy életem minden pillanatában, a menny felé vezető úton a Lélekben velem együtt haladó Istenre figyelek, azaz a Szentlélek hangjára.

„Menjete be a szoros kapun!” (Máté 7:13)

Az Istennel való együttjárás az újjászületés csodájával kezdődik.

Ezt mutatja be az Úr Jézus egy szoros kapun át való belépés képében.

E szoros kapu egy lelki ajtó, mely egy teljesen más világra nyílik. Testben még itt leszünk e földön, az elménket, szívünket azonban már a legszebb mesebeli világnál is ragyogóbb, magasztos lelki valóság fogja rabul ejteni: azaz, lelki szemeink előtt megnyílik a Szentírásban bemutatott, és Krisztus által elnyerhető örök élet kincsesháza.

Aki ezt megpillantotta, Pál apostollal együtt tudja elmondani:

„De amelyek nékem egykor nyereségek valának, azokat a Krisztusért kárnak ítélem. Sőt annakfelette most is kárnak ítélek mindent az én Uram, Jézus Krisztus ismereténél gazdagsága miatt: akiért mindent kárba veszni hagytam, és szemétnak ítélek, hogy a Krisztust megnyerjem.” (Filippi 3:7-8)

Rajtunk a sor

Jó. Most térjünk a magunk dolgaira. Milyen vallású is Kalotaszeg magyar népe?

Ezt a gyerek is tudja: főleg református, köztük egy katolikus kisebbséggel, no meg egy kis számú „hívóval” közöttük: baptistával, szombatistával, meg egynémely egyebekkel.

Namármost: hogy ez így alakult, annak megvan a történelmi, meg mindenféle háttere. De ha jól tudom, minden felekezetben létezik egy alkalom – konfirmálás, bérmálás, hitvalló

keresztség – amikor az illetőnek személyesen meg kell vallania, őszinte döntését követően, Krisztuskövető mivoltát.

Vagy tévedek?

Mindez már csupán egy lassan üressé vált tradíció?

Másképp már az is gyanús, hogy egyes kisebb felekezeteknek a tagjait, többé-kevésbé elítélően, a többség „hívóknak” nevezi.

Hát miért, a többieknek talán nem kellene hívóknak lenniök?

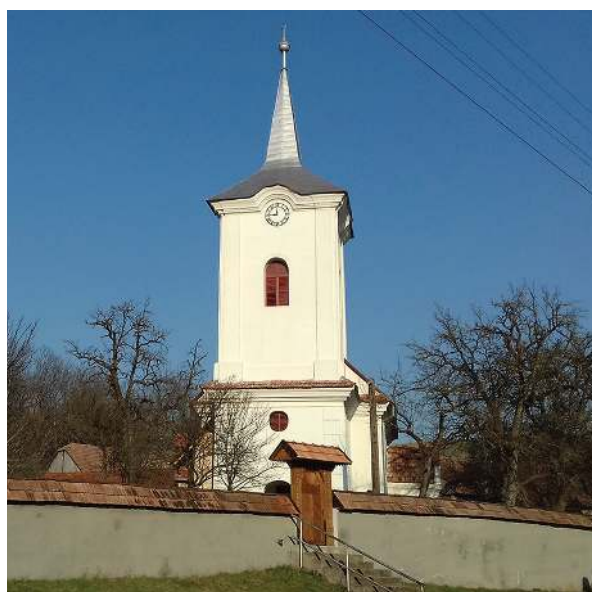
Kedves Testvéreim!

Bármely felekezethez is tartoznánk, gondoltunk-e arra hogy elsősorban Krisztushoz tartozunk?

Megengedhető-e tehát az, hogy beszédünk, viselkedésünk, szokásaink helytelenek, Istent és embertársainkat megszeméltető legyének?

A megreformált hit kifejezése

A XV.-XVI. század rettentő harcaiból megszületve, a mártírok vérének és a máglyák füstjének alapkővény nyugszik a reformáció egyik gyöngyszeme: a Heidelbergi Káté. Habár a refor-

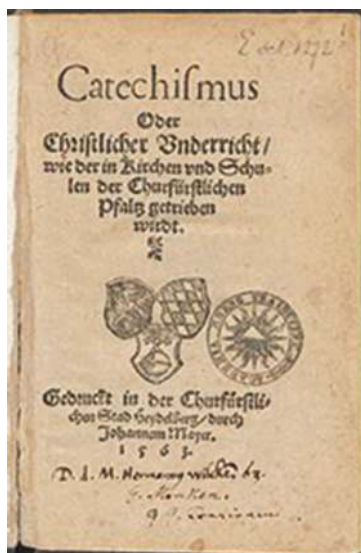

A jákótelki református templom. Az eredetileg XV. századi templomot többször átépítették. Mai formáját a XIX. században nyerte el.

mátus hit – és minden keresztényén ember hitének – az alapköve Krisztus, és egyedüli mércéje a Biblia, a káté fejezi ki azt, amit a majd ötszáz évvel ezelőtti reformátorok hittek.

A 129 kérdés és válasz mind-egyike után számos igehely van megadva, amelyre az illető válasz

A Heidelbergi Káté első, 1563-as kiadása

támaszkodik.

A Heidelbergi Káté 1563 januárjában lett kiadva, Ill. (Kegyes) Frigyes (1515-1576) pfalzi választófejedelem megbízásából.

Frigyes gróf a kálvini eszmék iránt érzett vonzódást. Kis jövedelemből élt 1559-ig, amikor is távolabbi rokonától, a gyermektelenül elhunyt Ottó Henrik választófejedelemtől megörökölte a Pfalzi választófejedelemséget.

Ekkor Pfalz tartomány népét is erre az irányzatra térítette, amivel kivívta a lutheri irányzatot

A káté szó eredete

A *katekézis* az első századokban az egyházba belépni kívánók, azaz a hittanulók (*katekumenek*) számára összefoglalt tanítást jelentette.

*Katekizmus*nak nevezték a későbbiekben mind a katolikus, mind a protestáns egyházakban a kérdés-felelet formájában összeállított hitoktató könyveket. A *káté* a *katekizmus* szó rövidített formája.

A *catechismus* szó a görög *katekhismos* latinosított formája, mely a *katekhein*: tanítani, oktatni igéből származik. A *katekhein* szóbeli tanítást jelent, és a *kata*: le, megfelelően, és az *ekhein*: hangzani ógörög szavakból fejlődött ki.

elfogadó német fejedelmek ellen-szenvét.

Kegyes Frigyes elszántan harcolt a Reformáció ügyéért, segítséget nyújtva a nagy veszélyben levő francia reformátusoknak (hugenottáknak) és a németalföldi (holland) kálvinistáknak is.

A Heidelbergi Káté „megálmodója”: Kegyes Frigyes pfalzi fejedelem (Friedrich der Fromme)

Ő döntött úgy, hogy alkotni kellene egy olyan könyvet, amelyből minden hívő tisztán megismerhesse a megreformált vallást.

E célból két heidelbergi professzort bízott meg: Ursinus (Bär) Zakariást, és Olevianus Gáspárt.

A Heidelbergi Káté magyar fordítása már 1577-ben megjelent, Pápán.

Később, 1646-ban, I. Rákóczi György (1593-1648, fejedelem:

Ahonnan a Reformáció fénye áradt: heidelbergi látkép

Zacharias Ursinus (Ursinus - a német Bär: medve latin megfelelője) 1534-ben született a sziléziai Breslau-ban (magyarosan Boroszló, ma Wrocław Lengyelországban). Először Wittenbergben, majd Strasbourgban, Genfben és Bázelen folytatott tanulmányokat, és kezdetben Luther barátjának, Melanchton Fülöpnek a tanítványa volt. Később hazatérve Breslau-ba, egy, a szentségről szóló írása miatt megvádolták azzal, hogy inkább a svájci irányzathoz hajlik. 1561-től III. Frigyes meghívására a heidelbergi Collegium Sapientiae (Bölcsesség Kollégium) professzora lett. 1583-ban érte a halál.

Casparus Olevianus (1536-1587) a Németország nyugati határán levő Trierben született. Párizsi és Orleans-i tanulmányait követően Genfbe megy, ahol Kálvinnal és más református tanítókkal kerül kapcsolatba. 1560-tól ő is a heidelbergi kollégium professzora.

I. Rákóczi György erdélyi fejedelem a megreformált hit elkötelezett támogatója volt

1630-1648) fejedelemsége idején a Szatmárnémeti Zsinaton kimondták, hogy a Heidelbergi Káté a református egyházban mindenütt taníttassék.

1648-ban, Gyulafehérvárott, korai halála évében a fejedelem – a román lakosság evangelizálását tartva szem előtt – a Heidelbergi kátét e nyelven is kiadatta.

Lapunk jelen számában az élet-szentséggel és életmóddal kapcsolatos kérdéseket szeretnénk kiemelni, melyet hitbeli őseink, a Szentírás alapján, az egyházfegyelem témakörében tárgyaltak.

Ismételjünk!

Emlékszünk-e még a káté első, bevezető kérdésére és válaszára?

1. Kérdés: *Mi a te egyetlen vigasztalásod életedben és halálodban?*

Felelet: Az, hogy mind testemmel, mind lelkeimmel, életemben is, meg halálomban is nem a magamé vagyok, hanem az én hűségese Idvezítőmnak, a Jézus Krisztusnak a tulajdona. Aki az Ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen megfizetett. És engem az ördögnek minden hatalmából megszabadított. És úgy megőriz, hogy egyetlen hajszál sem eshetik le fejemről mennyei Atyám akaratának nélkül. Sőt minden dolognak is idvességemet kell szolgálni. Ezért biztosít engem Szent Lelkével az örökélet felől. És szív szerint hajlandóvá és készsé tesz arra, **hogy ezután Őneki éljek.**¹

Róm. 14: 7-8; 1. Kor. 6: 19; 1. Kor. 3: 22-23; Tit. 2: 14; 1. Pét. 1: 18-19; 1. Ján. 1: 7, 2: 2, 12; 1. Tim. 2: 6; Zsid. 2: 14-15; 1. Ján. 3: 8; Ján. 8: 34-36; 2. Thess. 3: 3; Ján. 6: 39;

1 Heidelbergi káté: a református keresztyén egyház hitvallása. Fordította: Galambos Zoltán komáromi ref. lelkipásztor. Komárom, 1943.

Máté 10: 30; Luk. 21: 18; Róm. 8: 28; Róm. 8: 14, 16-17; Luk. 1: 73-75; Ef. 1: 14; 1. Ján. 3: 3.

A sok felsorolt igehely közül idézzük csupán az elsőt:

“Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal meg önmagának. Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak ha-

Ursinus Zakariás

Olevianus Gáspár

lunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:7-8)

Mindannyian, mint említettük, bűnre való hajlamot örököltünk. De ha már konfirmáltunk, azaz jóváhagytuk azt, hogy igen, mi is követni akarjuk a Krisztust, mint

az Ő, saját vérén megváltott tulajdonai, Őneki élvén, akkor ez minden szempontból egy szent életre kötelez.

Következzenek hát ezután a 81-85. számú kérdések és válaszok.

81. K.: Kiknek szereztetett az Úrvacsora?

F.: Azoknak, akik utálják magukat bűneik miatt, mégis bíznak abban, hogy azok megbocsátatnak Krisztusért és hogy még a megmaradt gyarlóságait is elfedezi az Ő szenvedése és halála. Akik kívánják is, hogy hovatovább erősödjenek a hitben és jobbaká legyenek életükben. De a képmutatók (hipokraták) és akik nem térnek tiszta szívvel az Istenhez, azok ítéletet esznek és isznak maguknak.

1. Kor. 10: 19-22; 11: 28; Máté 11: 28; 2. Kor. 13: 5; Máté 11: 29; 1. Kor. 11: 29.

Idézzük az 1 Korintus 10:21-et:
„Nem ihatjátok az Úr poharát, és az ördögök poharát. Nem lehetetek az Úr asztalának és az ördögök asztalának részesei.”

Továbbá:

„Próbálja meg azért az ember önmagát, és úgy egyék abból a kenyérből, és igyék abból a pohárból. Mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivelhogy nem becsüli meg az Úrnak testét. Ezért van tikóztatok sok erőtlenség és beteg, és alusznak sokan.” (1 Korintus 11:28-30)

Sokan szigorú önvizsgálat, életük megjobbítása nélkül, csak szokásból állnak az Úrvacsorai asztal elé. Mások, átérezve megtéretlenségüket és méltatlanságukat, inkább hosszú időre kihagyják a szent jegyek vételének alkalmait.

De egyút sem helyes.

Ahol 1577-ben a Káté első magyar nyelvű fordítása megjelent: a Veszprém megyei Pápa

Próbáljuk meg, azaz vizsgáljuk meg önmagunkat, és jobbítsuk meg életünket Isten ereje által. Legkésőbb azelőtti estén bánjuk meg gonoszságainkat. Ne szégyelljünk otthon térdre borulni az Úr előtt, átadva életünket Neki, és az Úr Jézus áldozatában bízva, kérjük szívünk megtisztítását, az Ő kegyelméből. Majd nyugodt, bízó szívvel térjünk nyugovóra, és ugyanígy álljunk majd másnap az Ő szent színe elé, magunkhoz véve az Általa elrendelt szent jegyeket.

82. K.: Oda bocsáthatók-e ehhez az Úrvacsorához azok, akik felfogásukkal és életükkel hitetleneknek és istenteleneknek bizonyulnak?

F.: Nem. Mert az megszentségtelenítené Isten Szövetségét és felgerjesztené az Ő haragját az egész gyülekezetre. Azért kötelessége a keresztyén Egyháznak, hogy az ilyeneket Krisztus és az Apostolok rendelete szerint a mennyország kulcsaival mindaddig kizárja, amíg be

nem bizonyítják életük megjobbítását.

1. Kor. 10: 21; Péld. 15: 8; Máté 18: 15-17; 2. Thess. 3, 6, 14, 15; 1. Kor. 11: 20, 34; Ézs. 1: 11, 66: 3; Jer. 7: 21.

Idézzük e problémához az 1 Korintus 5:11-et:

„Most azért azt írom nektek, hogy ne társalkodjatok azzal, ha

Heidelberg pozíciója a mai Németország térképén

valaki atyafi létére parázna, vagy csaló, vagy bálványimádó, vagy szidalmazó, vagy részeges, vagy ragadozó. Az ilyennel együtt se egyetek."

Egy nyilvánvaló paráznaságot folytató (az apja feleségével élő), de a gyülekezetben továbbra is megtűrt tagról pedig így ír Pál apostol:

"...és nem keseredtetek meg inkább, hogy kivettetnék közületek, aki ezt a dolgot cselekedte. (...) Átadjuk az ilyet a Sátánnak, a testnek veszedelmére, hogy a lélek megtartassék az Úr Jézusnak ama napján. (...) Avagy nem tudjátok-e, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megposhasztja?" (1 Korintus 5:2, 5-6)

Ez a mai demokratikus világban egy rendkívül kényes kérdés. Egy tiszteletes asszonnyal beszélgettem régebben e témáról, és ő ezt mondta:

– Mi senkit sem tiltunk el az Úrasztalától, mivel mi mindenkit szeretünk.

Jó. De itt nem arról van szó, hogy Pál nem szerette volna azt,

akinek a kivettetését szorgalmazta. Sőt, a bűn szigorú megdorgálása adhat csupán esélyt a bűnös megtérésére, és figyelmeztetheti a többi, hitben gyenge és a rossz példát követni hajlamos tagot is arra, hogy még idejében, a lejtőn való elindulásuk előtt megálljanak.

A valódi szeretet tehát – a betegség ellen küzdő jó orvoshoz hasonlóan – nem az oly könnyen terjedő bűn szórtlan megtűrését, hanem e halálos vírus lefékezését, elkülönítését és kiirtását követeli meg.

Ugyanakkor ne feledjük az intést:

"Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!" (1 Korintus 16:14)

A nyilvánvaló bűnben élő testvérünk gyülekezetből való kizárásának is a legnagyobb szeretetben kell lefolynia, ráébresztve őt a rá leselkedő nagy veszélyre, és visszahívva őt az Egyházba, az Úr testébe.

A bűn elhagyását és az őszinte bűnbánatot követően, kellő pró-

baidó elmúlásával, a köteléket újból meg kell újítani.

Isten jogot ad nekünk minderre. Ezt nevezzük *a kulcsok hatalmának*.

83. K.: Melyek a mennyország kulcsai?

F.: A szent Evangélium hirdetése és a keresztyén (egyházi) fegyelem, vagyis a keresztyén gyülekezetből való kizárás, amely kettő a hívőknek kinyitja a mennyországot, a hitetlenek előtt pedig bezárja.

Máté 16: 19; 18: 18; János 20: 22-23.

Máté 16:19-ben és 18:18-ban ezt olvassuk:

"És néked adom a mennyek országának kulcsait, és amit megkötsz a földön, a mennyekben is kötve lesz, és amit megoldasz a földön, a mennyekben is oldva lesz." „Amit megköttök a földön, a mennyben is kötve lesz, és amit megoldotok a földön, a mennyben is oldva lesz."

Heidelberg: szépséges látkép a Kastély Útról (Schloss Strase)

84. K.: *Mi módon nyílik meg és zárul be a mennyország a szent Evangélium prédikálása által?*

F.: Úgy, hogy a Krisztus parancsolatából a hívőknek, összesen és egyenként, hirdetik és nyilvánosan bizonyosságot tesznek amellett, hogy Isten Krisztusnak érdemeiért valóságosan megbocsátja minden bűnőket: valahányszor az Evangélium ígérését igaz hittel elfogadják. Ezzel szemben pedig azt hirdetik és bizonyítják minden hitetlennek és azoknak, akik szívük szerint nem tértek meg, hogy mindaddig rajtok van Isten haragja és az örök kárhozát, míg meg nem térnek. Ezen evangéliumi bizonyosságtétel szerint ítél Isten úgy a jelen, mint a jövő életben.

Csel. 13: 38, 39; Máté 11: 28; Ezék. 33: 11; Ján. 3: 36; 8: 24; Mt. 3: 7, 8; Róm. 2: 16; Ján. 20: 21-23; Mát. 16: 19.

85. K.: *Mi módon nyílik meg és zárul be a mennyország a keresztyén (egyházi) fegyelem által?*

F.: Úgy, hogy Krisztus parancsára mindazok, akik keresztyén név alatt nem keresztyén tudományt (tant) vallanak **s nem élnek keresztyén életet: miután néhányszor atyafiságosan figyelmeztettek és tévelygéseikkel, vagy szégyenletes életükkel fel nem hagynak:** bejelentetnek a gyülekezetnek, vagy a gyülekezet által e célból megbízottaknak. **És ha ezek intését sem veszik fel, akkor ezek a sákramentumoktól való eltiltással kirekesztik őket a keresztyén gyülekezetből, Isten pedig a Krisztus országából. És újból akkor vétetnek fel Krisztusnak és az Ő gyülekeztének tagjaivá, ha valóságos megjobbulást ígérnek és mutatnak is fel.**

Róm. 16: 17; 1. Kor. 5: 4, 11, 13; Tit. 3: 10; 2. Ján. 10: 11; Máté 18:

1542 és 1690 között Gyulafehérvár volt az Erdélyi Fejedelemség fővárosa. A gyulafehérvári római katolikus székesegyház a Várközpontban

15-17; 1. Tim. 1: 20; 2. Kor. 2: 6-8; 2. Tim. 2: 25, 26.

Befejezés

87. K.: *Nem idvezülhetnek-e tehát azok, akik istentelen, háládatlan életükben megmaradva nem térnek meg Istenhez?*

F.: Semmiképpen nem. Mert az Írás azt mondja, hogy se szemérmetlen, se bálványimádó, se házasságtörő, se tolvaj, se telhetetlen, se részeges, se szidalmazó, se rabló, sem ezekhez hasonló nem örökölheti Istennek országát.

1. Kor. 6: 9, 10; Eféz. 5: 5; 1. Ján. 3: 14.

„Ne tévelyegjete: se paráznák, se bálványimádók, se házasságtörők, se pulyák, se férfiszeplősítők, se lopók, se telhetetlenek, se részegesek, se szidalmazók, se ragadozók nem örökölhetik Isten országát. (...)

„Avagy nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szent Léleknek temploma, amelyet Isten-től nyertetek, és nem a magatokéi vagytok? Mert áron vétettetek meg: dicsőítsetek azért az Istent a ti testeitekben és lelkeitekben, amelyek az Istenéi.” (1 Korintus 6:9-10, 19-20)

88. K.: *Hány részből áll az ember valóságos megtérése?*

F.: Két részből: az ó-ember megökléséből és az új-ember megelevenítéséből.

Eféz. 4: 22-24; Ézs. 1: 16-17; Róm. 6: 1, 4-6; Kol. 3: 5-6, 8-10; 1. Kor. 5: 7; 2. Kor. 7: 10.

89. K.: *Micsoda az ó-ember megöklése?*

F.: Szívszerinti bánkódás a miatt, hogy Istent haragra kényszerítettük bűneinkkel, melyeket hovatovább jobban gyűlölünk és kerülünk.

Jóel. 2: 12, 13; Róm. 8: 13; 12: 9; 2. Kor. 7: 10; Hós. 6: 1.

90. K.: *Micsoda az új ember megelevenítése?*

F.: Istenben való szívszerinti öröm Krisztus által. És vágyódás az Isten akarata szerint való jó cselekedetekkel teljes élet után és annak szeretése.

Neh. 8: 10; Zsolt. 51: 10, 119: 167; Róm. 5: 1, 6: 10-13; 7-22; Gal. 2: 20.

Az Úr segítsen meg mindannyiunkat igaz megtérésre és tiszta, szent életre, az Ő Szentleke által. Az Ő nagy szeretetéből és kegyelméből. Ámen.

Jancsó Erik, Szászfenes

Isten emberei

„Jöjj be, Istennek áldott embere: mit állasz idekint?” (1 Mózes 24:31)

Egy újabb sorozatot szeretnénk most indítani, mely által jobban megismerhetjük azokat, kiknek élete bátorításul és tanulságul szolgálhat számunkra, és amelynek már a nevének is el lehet gondolkodni. Mert mikor mondható el az, hogy valaki Isten embere?

Ha tökéletes, hibátlan személyt szeretnénk látni, aki sosem botlott el, és sosem tévedett, akkor sem a régi hithősökben, úgy mint Ábrahám, Jákób, Mózes, Dávid, vagy Pál, sem az újabbakban, mint Luther, Kálvin, Dávid Ferenc vagy Bethlen Gábor – nem fogjuk azt megtalálni.

Még azok is, akiknél Isten Igéje nem jegyez le semmi bűnt – mint Ruth, Illés, Elizeus, Dániel, Eszter vagy Tábita – Isten minden gondolatot vizsgáló, titokban figyelő szeme előtt ugyancsak megváltásra és kegyelemre szoruló bűnösök:

„Mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek Isten dicsősége nélkül.” (Róma 3:23)

Mindazonáltal ezen hozzánk hasonló embereknek volt egy közös vonásuk: a bűnbánó, Isten felé forduló szív, és a vágy, hogy teljes erejükkel és életükkel Istent és felebarátaikat szolgálják.

Ezért lehetséges az, hogy a Biblia maga nevezi Isten emberének Mózes, Sámuelet, Illést, Elizeust, és számos, névtelen embert és prófétát.¹

Isten emberei mi is lehetünk, ma, az Ő ereje által, hogyha Krisztust választjuk példaképünké.

¹ 5 Mózes 33:1, 1 Sámuel 9:6, 1 Királyok 13:6, 17:24, 2 Királyok 4:27, 6:6, stb.

Engedjük hát, hogy ezen élet-történetek tanulságul és bátorításul szolgáljanak mindannyiunknak.

Ravasz László (1882-1975)

Az első, akivel e sorozatban foglalkozni szeretnénk, Kalotaszeg szülötte. Bánffyhunyardon látta meg a napvilágot, és a volt Barcsay-kerttel szembeni szülőháza ma Ravasz-emlékházként ismert.²

Kezdeti évek

Három gyermekes családban született, édesapja tanár volt a helységben. Az itteni polgári iskola elvégzését követően a székesgyőri Református Kollégiumban tanul tovább, majd ezután, 1900-ban beiratkozik a kolozsvári Református Teológiára, miközben a Ferenc József Egye-

Ravasz László püspök

tem tanári fakultását is látogatja.

Ady Endre öccsével, Ady Lajossal együtt szerkeszteni kezdik az Egyetemi Lapok című újságot, majd 1903-tól ellátja Bartók György püspök mellett a személyi titkár feladatait. Ez a munka hasznára válik, mivel itt szokik rá a rendszerességre, pontosságra, és ezek mellett, a püspök szigorú parancsára, csúnya kézírása és fogalmazási készsége is feljavul.

Püspöki titkárként a Farkas utcai református templomban is szolgálni kezd, minden második

Bánffyhunyard a XX. század elején

² Sajnos nem szolgálhatunk fényképpel róla, mivel e cikk megírásának idején teljes felújítási munkálatok folytak ott.

vasárnapon. Egyre többen hallgatják világos és egyszerű, ugyanakkor érdekfeszítő igehirdetését.

Székelyudvarhely 1911-ben

Ugyanakkor megbarátkozik Bartók püspök családjával is, és itt ismeri meg annak lányát, Bartók Margitot, aki élete nagy szerelme lesz.

Doktorálásra készülve, 1905-ben szülei anyagi segítségével a berlini Humboldt egyetemre iratkozik be. Az itteni tanulmányokat követően Bánffyhunyardon segédlelkész egy újabb évig, és ezalatt felkészül vizsgáira, és elkészíti értekezését, melyet a sárospataki Teológiára nyújt be. Itt sikeresen megszerzi a magántanári oklevelet, majd a kolozsvári Ferenc József Egyetemen is a doktorátust.

1907-től kezdve, a kolozsvári Teológián a gyakorlati teológiai tanszék tanára. Eközben kiterjedt irodalmi munkásságot is folytat, könyveket ír, szerkeszti a Református Szemlét.

1908-ban végül feleségül veszi Bartók Margitot, egész életén át hűséges támaszát, akivel az évek folyamán öt gyerekük lesz.

Megtérése

Jól olvastuk. Még egy jó tanúnak, teológusnak és igehirdetőnek is szüksége van megtérésre és teljes átadásra. Isten pedig e célból három eszköz révén munkálkodott életében.

Az elsőt Kálvin írásai jelentették, melyeket tanulmányozva, azok nagy hatással voltak rá.

A második eszköz John Mottnak,³ a nemzetközi keresztyén ifjúsági mozgalom vezetőjének előadásai voltak. Erről így emlékezik:

**Aki nagy hatással volt életére:
John R. Mott 1910-ben**

³ Dr. John Raleigh Mott (1865-1955), amerikai metodista misszionárius és evangélista, hosszú éveken át az YMCA (Young Men's Christian Association – Fiatalemberek Keresztyén Társulata), és a WSCF (World Student Christian Federation – A Keresztyén Diákok Világszövetsége) nemzetközi ifjúsági szervezeteknek az elnöke. Rengeteget utazott, Európában és Ázsiában is, számos egyházzal tartva kapcsolatot, beleértve az Orosz Ortodox Egyházat is.

„Nem hallottam még embert, aki úgy tudott volna érdekelni, mint ő. Beszéde egyszerű volt, a lélek elevenébe ható. Éreztem a Szentlélek átalakító hatását magamon.”

A harmadik, legkeményebb eszköz azonban kisfiának súlyos betegsége volt. A gyermek három éves korában súlyos agyhártyagyulladásba esett, amely miatt két hónapon át élet és halál között vergődött. Az akkori orvostudomány még nem ismerte az antibiotikumokat, mégis, Isten könyörülete folytán a kisfiú életben maradt – csakhogy beszéd- és halláskárosultan.

„Pappá a fájdalom szentel,” – vall *Emlékezéseim* című művében – „és én egy süketnéma gyermek igehirdetésének vagyok a gyümölcse.”

A változás

1918 december 28-án a román hadsereg bevonult Erdélybe, amely így a Partiummal együtt a Román Királyság részévé vált.

A hirtelen jött, lesújtó változások, az állam részéről a kisebbségek iránt megnyilvánuló ellenszenv, és a pénzromlás folytán az alapítványok által fenntartott magyar intézmények és egyházi iskolák nagy nehézségbe kerültek. Az évszázadok folyamán felgyülemlt feszültségek miatt az erdélyi magyarság számos visszaélésnek lett az elszenvedője.

Végül Majláth István római katolikus püspök hívta össze a magyar egyházak püspökeit egy megbeszélésre, amelyben kölcsönös megbecsülésre és megértésre buzdította őket.

Kedves Olvasók!

Mindent, ami népünkkel történt, Isten áldásként engedte meg. Az elnyomás és a bajok éb-

resztették rá az erdélyi magyarságot az összefogás és egység értékére.

Vallási és nemzetiségi kisebbségi sorsunk, és minden egyéb fájdalunk és szükségünk Krisztus iskolájává válhatnak, melyben megtanulhatunk mindenkinek megbocsátva és minden büszkeséget elvetve alázatosan járni Istenünkkel, hálát adva az Ő szüntelen felettünk tartott, óvó kezéért.

Az újabb kihívás

1921 márciusában 68 évesen elhunyt a Dunamelléki Egyházkerület püspöke, az ugyancsak erdélyi (marosvásárhelyi) származású Petri Elek. Hosszas gyötörődés következett az anyaországi felelős személyek szívében: kit hívjanak meg az ország szószékére (ahogyan akkor a Kálvin téri református templomot nevezték), és kire bízzák a püspökséget?⁴

A választás, mint már sejtettük, a kolozsvári, akkor már 39 éves teológiai professzorra esett.

Ravasz Lászlót megrázta a felkérés – önmagában emésztődött: menjen, vagy maradjon? Nem követ-e el árulást szülőföldje, és a súlyos gondokkal küszködő itteni református egyház ellen, ha mindent itthagyt?

Rajta kívül, azokban az években számos közéleti személyiség és egyszerű ember állt e dilemma előtt: hová akarja őt vezetni Isten?

Ma vajon mi a legfontosabb számunkra? Mi az, ami vezet döntéseinkben?

Végül, felesége könyörgésének is engedve, aki Magyarországon jobb orvosi segítségben reménykedett gyermeke számára, elfogadta a meghívást:

⁴ Petri Elek ugyanis addig mindkét tisztséget ellátta

A bányfőhunyadi református templom

„...úgy éreztem, hogy mind- ez Isten döntése életemben, és a szabad hazában többet tudok segíteni itthon maradt véreimnek.”

Új kezdet

Az elveszített háború, a kommunista forradalom, Budapest román megszállása, az országnak a Trianon palotában szentesített végleges megcsönkítése miatt⁵ egy leszégyenedett, kifosztott, meghasonlott ország képe bontakozott ki az anyaországba frissen megérkezett új püspök előtt.

– Hogyan tovább? – kérdezte mindenki.

1920 augusztusában Pécelen⁶ 34 lelkész és 17 egyéb vendég részvételével konferenciát tartottak, melynek végén az új feladatokat, meglátásokat írásba foglalták: ez

⁵ Például, az addigi 57 református egyházmegyéből a Csonka-Magyarország területén csupán 19 maradt meg teljesen, és 10 részlegesen.

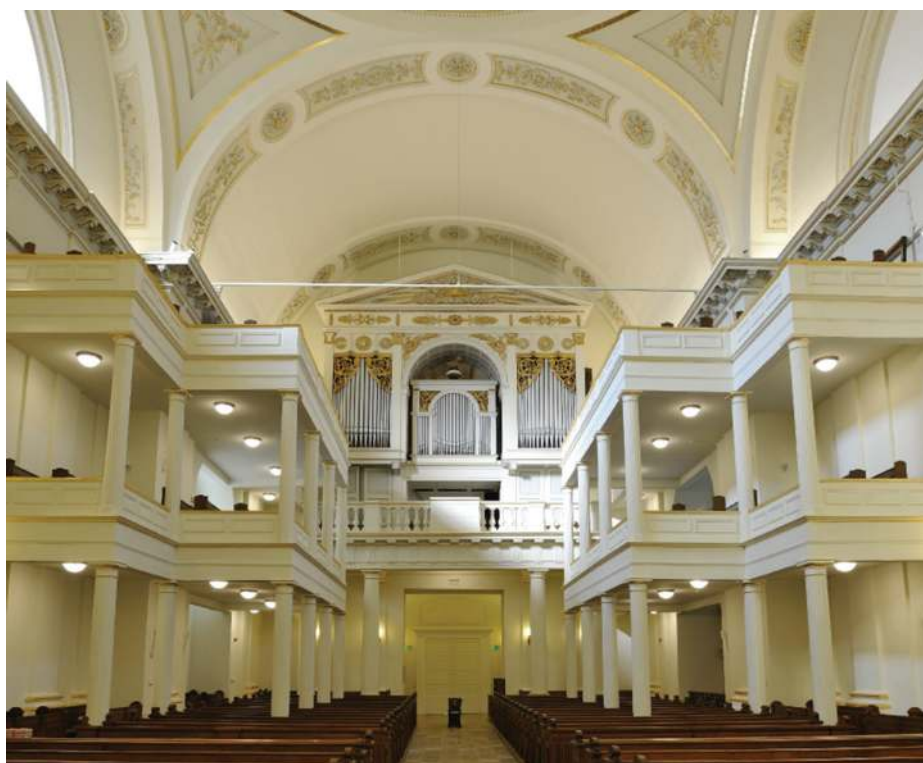
⁶ Pécel egy Pest megyei, Budapest keleti határát érintő kisváros

lett a *Péceli Program*. A Program aláíróiból alakult a *Péceli Kör* baráti társaság, kik elhatározták, hogy egymást imában hordozzák, és máskor is találkoznak.

A Kálvin téri református templom, Budapest

A Péceli Kör kifejezte azt a meggyőződését, hogy a megújulás egyetlen útja a Jézus Krisztusban kijelentett kegyelemhez való odafordulás lehet.

A Kálvin téri templom belseje

Ravasz László első dolga volt az anyagilag és lelkileg meggyengült gyülekezetek felkeresése és az Istentől elidegenedett emberek ébresztgetése.

Trianont követően az utódállamokból nagyon sokan telepedtek át Magyarországra, főleg Budapestre. A gyorsan fejlődő főváros nyomornegyedei, a hajléktalanok ezrei, a munkanélküliek tömege, a háború utáni renge-

teg árva elhordozhatatlan terhet rótt a püspökre. Ám ekkor kiváló munkatársak, egyesületek álltak a folyamatosan utazó, látogató püspök mellé e munkában, amely a két világháború közötti időszakban, sőt azután is, folyamatosan előrehaladt.

„25 éven át Magyarország vándorprédikátora voltam.” – vallja életének e korszakáról.

Belső feszültségek – és a megoldás

A nehéz években beindult ébredési mozgalmaknak két fő táborra volt: az egyik a történelmi, merevebb, egyházas vonal, a másik pedig a szabadabban mozgó, egyesületekbe tömörülő belmissziós irányzat.

A püspök felismerte, hogy ilyen módon fennáll annak a veszélye, hogy a legbuzgóbb hívők kimaradnak a gyülekezeti életből, ami nem tenne jót sem nekik, sem a gyülekezeteknek. Ezért végül megfogalmazta a szállóigévé lett buzdítást:

„A missziót egyházasítani, az egyházat pedig missziósítani kell.”

Odaadó, tervszerű munka következett ekkor az egyházban. Megalakult a KIE – Keresztyén Ifjúsági Egyesület, az egyetemista ifjúságot pedig a SDG – Soli Deo Gloria (Csak Istené a Dicsőség – latinul) szervezet gyűjtötte egy táborba.

Az elhagyott, gyenge idősekről meg az árvákról a Szeretetszövetség gondoskodott. Templomok épültek, új gyülekezetek szerveződtek, és egyre több pénz jutott az egyházi iskoláknak is.

Ravasz László állandó írói munkásságot is folytatott. 1924-be újrarendítette a *Protestáns Szemlét*, majd megalapította a *Református Élet* és a *Magyar Kálvinizmus* című lapokat. Írásain keresztül – melyeknek erős közvéleményformáló ereje volt – választ próbál adni a társadalom valamennyi égető kérdésére is, az Ige világosságába helyezve azokat. Ilyen volt pl. a német terjeszkedés veszélye, és a munkásság problémái.

1926-tól református püspökként tagja a Felsőháznak, 1935-től pedig Horthy Miklós kormányzó belső titkos tanácsosa lesz.

Ravasz László és Makkai Sándor püspökök, feleségeikkel együtt

A vád

A magyarországi, különböző forrásokból származó, róla írt emlékezéseket, tanulmányokat áttekintve, szüntelen feltűnik az antiszemitizmus (zsidóellenesség) vádja.

Először is, meg kell értenünk az akkori történelmi helyzetet: a magyarság hatalmas terület- és nemzetrés-vesztése, együtt az egész Európában felerősödő nacionalizmussal meg fajelmélettel, számos magyar egyházi és szellemi vezetőt a magyar öntudattal kapcsolatosan, és a nem-magyarok – különösen a mindig is megvetett zsidók –, iránt helytelen meglátásokra vezette. Idézzünk most a püspöknek a két világháború közötti, erről szóló írásából:

„Mennyi zsidót bír el egy nemzet? Annyit, amennyi mellett meg tud maradni filozemitának.⁷ Ki gondolná azt, hogy Palesztinában félannyi zsidó van, mint Budapesten? Egész Ázsiában és Afrikában együtt nincs annyi, mint amennyi Nagymagyarországon élt. (...) Akikben erősebb a faji összetartozandóság, mint a befogadó nemzet lelkeségével való egybeforradás; akik idegenül és átutazókként érzik magukat közöttünk, s akiket kiszakít a nemzet testéből, és corpus mysticum-má fűz egy kifejezhetetlen faji öntudat: vegyék a vándorbotot kezükbe, s Ahasvér-útfjukon menjenek egy kissé tovább, oda, ahol maguk között zárt és élő nemzettestté változnak...” (*Arcanum* adatbázis, *Ravasz László* címszó, *Zsidókérdés* alcím)

Sajnos nem kevés keresztyén vezető volt az évszázadok alatt – beleértve Luthert is – aki a mai demokrácia és jogegyenlőség, de

7 Azaz, zsidókat szeretőnek

Ravasz László és Makkai Sándor, 1936-ban

valójában a Biblia szeretet-törvénye szempontjából is részben vagy egészében helytelenül viszonyult a zsidókhoz.

A zsidótörvények

1938-ban a magyar országgyűlés megszavazta az első zsidótörvényt, amely szerint a szellemi foglalkozású munkahelyek (pl. ipari, pénzügyi, orvosi, jogi pályák) legfeljebb 20 százalékát foglalhatják el zsidók.

Ez nyilvánvaló visszaélés volt a polgári jogok és szabadság ellen. Ezt követően 59 nem-zsidó magyar értelmiségi azonnal írásban tiltakozott, köztük Kodály Zoltánnal, Móricz Zsigmonddal, és Bartók Bélával.

Ravasz László püspök azonban Felsőházi beszédében kiállt a dekrétum mellett, ami valóban helytelen lépés volt, mivel ezzel számos tisztelőjére káros befolyást gyakorolt.

Horthy Miklós legnagyobb fiának, Horthy Istvánnak és Edelsheim Ilonának az esküvői szertartásán

Zsidó nők deportálása, Budapest, 1944 októbere

Az 1939-ben kiadott második zsidótörvény ugyanezen irányba haladva, további megszorításokat léptetett életbe, kiszorítva a zsidó származásúakat az állami és közigazgatásból, és minden téren nagyon leszűkítve a zsidók életlehetőségeit.

A harmadik (1941) és negyedik (1942) zsidótörvény már náci nyelvezetet használt: „fajgyaláznak” minősítette a zsidók nem zsidókkal való házasságát vagy intim kapcsolatát, megtiltotta a zsidóknak az ingatlan és tulajdon-szerzési jogot, stb.

Ezen rendeletek ellen Ravasz László, az összes többi magyarországi egyházfelekezeti vezetővel együtt határozottan tiltakozott. De ez már szinte csak szélmalom-harc volt. Mindenesetre annyit elértek, Horthy kormányzó segítségével, hogy a budapesti zsidóság többsége elkerülhette a deportálást.

A németek 1944 márciusi bevonulását, és a magyarországi zsidóirtás megkezdését követően, a püspök, számos egyéb református és más vallású hívő testvérrel együtt részt vállalt az életveszélybe került zsidók mentésében, elrejtésében.

A lecke

A nácik borzalmas népirtása révén jött rá Ravasz László, és sok más keresztyén arra, hogy mi rejlik a nemzeti- és faji ellenérzések palackba zárt démonában.

A második világháború történéseiben, mind Európának, mind az egész világnak egy rendkívül fájdalmas leckét engedett meg Isten – az oly természetesnek és mindennapinak tűnő szeretetlen-

ség és gyűlölet valódi arcáról és mérgezett gyümölcseről.

Budapest szovjetek általi ostroma végeztével, a front továbbhőmpölygött, hátrahagyva a szétrombolt fővárost. Eljött a háború vége is, és Ravasz László, püspök-társaival együtt pásztorlevélben fordult az orosz megszállás alatt levő ország gyülekezeteihez, közös bűnbánatra hívva a népet:

„Kik a felelősök sok-sok ezer ember értelmetlen haláláért, nemzetünk tragédiájáért? Vajon nem az Úr Tízparancsolatának semmibevétele az erkölcsi romlás oka? De nekünk is bűnbánatot kell tartanunk, mert egyházunk nem teljesítette prófétai feladatát... Gyűlölni tudtunk, szeretni nem. Megízetlenült sóvá lettünk, ezért következett ránk ez az ítélet.”

A kommunista korszakban

1948-ban a Rákosi kormány lemondatta a püspököt. Még 1953-ig a Kálvin téren szolgált,

Ravasz László emlékszobrának avatása a Károli Gáspár Református Egyetem udvarán, Budapesten, 2012-ben

majd innen is nyugdíjaz-
zák, 71 éves korában. A
gyülekezet könnyek kö-
zött búcsúzik, miközben
ő az Úrasztalára tett vi-
rágcsokrot elvéve kimegy,
és a Farkasréti temetőben
nyugvó felesége sírjára he-
lyezi.

Nyugdíjas éveire a Buda-
pesttől északra, a Duna-ka-
nyarban, a Visegrádi-hegy
lábánál fekvő leányfalui
otthonába költözik.

1956 október 31-én, a
forradalom napjaiban a
lelkipásztori kar újból püs-
pökké választja. Az idős
Ravasz László vonakodva
veszi vállára e terhet. Más-
nap, november 1-én rádiós
üzenetben szól a magyar néphez,
mindenkit nyugalomra intve –
hogy azután néhány napra rá a
szovjet tankok mindent eltapos-
sanak.

A kommunista – immár Kádár
– kormány 1957 áprilisában újból
lemondítja, és életének hátra-
maradó, 18 évét Leányfalun tölti,
eltöltve prédikálástól, szolgálattól.
Ellenforradalmárnak nyilvánítják,
nyugdíját lecsökkentik. De ő de-
rűsen él, ír, olvas, kertészkedik,
örvend családjának, hét unokájá-
nak.

1975-ben éri a halál, 93 éves
korában.

Halála előtt két nappal, au-
gusztus 4-én Gyökössy Endre viszi
ki az Úrvacsorát a beteg ágyához.

„Életem legmegrázóbb bűn-
valló imáját hallottam tőle, a hívő
emberét, és nem a püspökét –
emlékezik vissza – miközben húsz
percen át fogtam a kezét.”

A Farkasréti temetőben he-
lyezték nyugalomra. Temetését
három, egymástól mesze eső, és
a gyászoló jelenlevők által csak a
szívükben hallható harang kísér-

Leányfalu távlati képe

te: a Kálvin téri meg bánffyhunga-
di templomoké, és a leányfalui
református öregotthon kis ha-
rangja.

Kedves Olvasók!

Mit tanultunk Ravasz László
életéből?

Mit tanultunk a mi eddigi éle-
tünkben?

Képesek voltunk-e felismerni
és megbánni botlásainkat?

Származott-e áldás miáltalunk
valakinek is az életére?

„Taníts meg engem a te akara-
todat teljesítenem, mert te vagy
Istenem! A te jó Lelked vezéreljen
engem az egyenes földön. Eleveníts
meg engem, Uram, a te nevedért...”
(Zsoltár 143:10-11)

(J.E.)

Bibliográfia: e cikk alapja György
Antal: *A hit példaképei* című köny-
vének Ravasz Lászlóról szóló része
(455-478 oldalak). Kálvin Kiadó,
Budapest, 2011. Ezen kívül pedig
Internetes forrásanyagok.

Ravasz László és felesége, Margit sírja a Farkasréti temetőben

Kalotaszegi mese

A két tavorózsa

Volt egyszer, hol nem volt, messze, messze, túl a Fekete-erdőn is, ahol a mi Dunánk ered, messze, Rajna-Wesztfália tartományban, amerre a Nap nyugszik, volt egyszer egy városka, melyet Kierspé-nek hívtak. A városka szélén volt egy iskola, és amellet, a dombon, egy erdő.

Az iskolába, mint szokás, minden nap gyerekek jártak. Legtöbben a városka utcáiban levő házakból jöttek elő, és – mit volt mit tenni – reggelenként elmentek az iskolába. De volt közöttük egy kisfiú, aki reggelenként nem a városkából érkezett, hanem fentről, a dombról.

Mert az erdőben volt egy tiszta, s azon pedig egy tanyaház. Ab-

ban lakott a Messer család, és az ők kisfiuk volt Ernst – ahogy arrafelé az Ernőket nevezik.

És, mivel a német iskolák is olyanok mint a magyarok, és a gyerekek ott is csak olyasfélék, mint itt: egyesek jól tanultak, mások kevésbé.

De még a legrosszabb tanulók között is volt egy, akire mondhatni, egyáltalán semmi sem ragadt. Amíg minden kislány és kisfiú évenként egyet – azaz egy osztályt – lépett előre, Ernst (mert róla van szó) bizony egyet sem.

Ha meg nem lépett, mit csinált?

Hát bizony semmit. Úgy ahogy a házfeladata sem volt soha készen az össze-vissza töredezett pa-

latábláján, és az osztályban sem figyelt semmire, úgy volt év végén is: amíg az osztálytársai másodikosok, majd harmadikosok lettek, ő ősszel újból meg újból visszaült az első osztályba.

Haragudtak is rá a tanárok, bústak a szülei, de hát mit volt mit tenni? Nem fogott rajta sem szidás, sem könyörgés, de még a pálca sem.

Így telt-múlt az idő. Egy szép napon – ez az első világháborút követő időkben volt – a szomszéd-

dos Elzászból egy új tanítónő érkezett. Fiatal volt nagyon, és csak két-három hónapja kezdett el tanítani az elzászi Weissenburgban. Ő is a kiutasítottak között volt,¹ de nem csüggedt el. Visszaköltözött hát szüleivel az édesapja szülővárosába, Kierspébe, ahol rögtön rá is bíztak egy első osztályt. Mégpedig pontosan azt, amelyikben Ernst volt.

– Íme, kisasszony, ez a gyerek nem tud semmit, nem csinál semmit – mutatta be a kisfiút Müller igazgató úr, miután mérgesen galéron ragadta és talpra ráncigálta. Buta, mint a babkaró. De mikor haza kell menni, hogy száguld, bömbölve, hadonászva, át az erdőn. Mondjátok, így viselkedik az emberi társadalomnak egy rendes tagja? – fordult a gyerekek felé.

– Neeem! – felelte a több mint negyven gyerek kórusban.

A szürkés-szöke gyér hajú, csúnyácska kisfiú már ismerte az osztály és az igazgató véleményét. Összehúzott szemével ezért titokban az új tanítónőre sandított. És lám, ő hallgatott! Nem ismételte a többiek választ...

Az igazgató bement egy újabb osztályba, Anny pedig (mert így hívták a fiatal, 19 éves tanító kisasszonyt) egyedül maradt az osztállyal.

– Álljunk fel! Először énekelünk és imádkozunk!

Igen, ez még azokban az időkben volt, amikor az Istenhitet és a mindennapi oktatást nem választották szét.

De Ernst nem állt fel.

Anny ekkor elindult felé. A kisfiú feszülten figyeltek. Ernst be-

¹ Az első világháború lezárásakor Elzász tartomány újból visszakerült Franciaországhoz, és rögtön ezután a francia kormány számos német anyanyelvűt lakhelye elhagyására kényszerített. Ezek nagy része Németországba telepedett át, mások pedig az Egyesült Államokba és egyéb helyekre.

Kierspe

húzta a nyakát, várva a már megszokott ütleget. Vajon hogyan dől el a „tekintély” első csatája?

Anny odaért hozzá, és kinyújtotta a kezét. Gyöngéden megsimogatta a fiúcska fejét, és barátságosan megkérdezte:

– Nem akarod-e te is kérni a Mennyei Atyát, hogy őrizzen meg a mai napon?

A fiú összeresztette, majd meglepődve, lassan felállt, és összetette a kezét – majd ártatlan kis gyermekhangok szálltak fel Istenhez.

Anny még valóban kezdő volt, de az elzászi tanítóképzőben jó felkészítést kapott.

Az ottani igazgató többek között ezt mondogatta:

– Törődjete elsősorban a nehezen kezelhető gyerekekkel! Isten előtt nem az a legfontosabb, hogy milyen ragyogó eredményeket értek el, amellyel a tanfelügyelőt és magatokat elkápráztathatjátok. Hanem az, hogy majd Őelőtte megállva, elmondhassátok:

„Azok közül, akiket nékem adtál, senkit sem vesztettem el.” (János 18:9)

Azontúl, a többiekkel való gondos törődés mellett, Anny nagyon odafigyelt Ernst-re. Dicsérte, amikor nagy nehezen egy-egy szót

Weissenburg, Elzász

odafirkantott a palatáblára. Szép, aranyozott palavesszőt ajándékozott neki, amit együtt hegyeztek ki. Lassan-lassan a házi feladatokat is el-elvégezte, és az órákon is néha kibökött egy-egy szót, válasszul.

De más is történt. Akkoriban a kis elemi osztályos gyerekek úgy fejezték ki a tanítónőjük iránti szeretetüket, hogy számos ajándékot csempésztek az asztalára: kis, kiszínezett képeket – amilyeneket egy elsős tud készíteni –, fonott könyvjelzőket, hímzett terítőcskéket. De ahogy telt-múlt az idő, másféle ajándékok is megjelentek

köztük: furcsa gyökerek, szép szarvasbogár, gyufásdobozban – amit persze el kellett engedni –, édes áfonyával telt pici sáskosár... Vajon kitől származhattak?

Ezt nem volt szokás elárulni, de Anny látta, miként ragyogott fel Ernst szeme, amikor ezeket kezébe vette...

Egy nap vallásóra következett, amelyet különben Ernst a legjobban szeretett. Egy ígéről tanultak:

„Mi szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket.” (1 János 4:19)

Óra közben, amikor a tanítónő mellékerült, a kisfiú rekedten odasúgta:

– Engem is szeret?

Anny azonnal válaszolt:

– Igen, a Megváltó Ernst Mesert is nagyon szereti!

A tanítónő ekkor látta a fiú csúnyácska-szomorú arcát első ízben a boldogságtól felragyogni.

Kedves Mese-hallgatók!

Mindenkinek szüksége van Isten szeretetére. Talán e világ nem sokra értékelt eddig minket sem, és lehet, hogy nem is volt miért, hisz semmi különlegeset nem tudtunk felmutatni. De hisszük-e azt hogy Megváltónk ennek elle-

Anny Wienbruch és szülei: Anna és Hermann Wilhelm

A Kierspe melletti gyűjtő, a Kerspe Talsperre (a Kerspe folyó medrét eltorlaszoló gát 1912-ben készült el)

nére, minden feltétel nélkül, nagyon szeret minket...?

Buzdít-e eme nagy szeretet arra, hogy elvetve minden személyválogatást, mi is, a magunk során, e szeretettel szeressünk mindenkit?

Teltek-múltak a hetek, hónapok, és már közeledett a nyár, amikor egy reggel Ernst egy öszszegyűrt papírdarabot adott át a tanítónőnek. Kusza betűkkel az édesanya hívta meg őt egy délutáni látogatásra.

Azon a délutánon Anny felgalogolt a domboldalra. Az országutat elhagyva, az út erdei ösvényen vezetett tovább. Hatalmas, mohos fenyők strázsálták azt, míg lent, valahol a mélyben patak zúgott. Majd egy kis, sötét vízű tó mellett haladt el, melyben gyönyörű tavirózsák nyíltak.

Egyszer csak felbukkant a három oldalról sűrű erdővel körülvett tanyaház.

Az egyszerű, agyondolgozott szülők nem győztek hálálkodni a tanítónőnek, és mindenféleképpen –

kaláccsal, szendviccse, gabonakávéval – traktálni őt.

– Hogyan köszönhetnénk meg a törődését? Annyi idő után most már olyan szívesen jár iskolába! És mindig elmeséli itthon, hogy mit tanult Öntől...

Szó került Hüvelyk Panniról is, aki a mesében vízirózsán ül:

– Odakint, az erdei tavon olyan szép, fehér és piros rózsák vannak! – bizonygatta Ernst.

– Kár, hogy az osztályban a legkisebbeknek túl hosszú és nehéz lenne az út, másképp mind kimehetnénk azokat megnézni – válaszolta Anny.

Már felkelt a Hold, amikor a család szíves búcsút vett a tanító kisasszonytól.

Aznap éjjel hatalmas zivatar áztatta a vidéket, és reggel a lehűlt, tiszta levegőben igyekezett mindenki a napi teendői fele.

Az iskolában is elkezdődtek az órák, ám Ernst helye üresen maradt. Miközben Anny beírta a hiányzókat, Inge, a mindentudó kislány, megszólalt:

– Biztosan megint csak elkezdi a lógást...

„Valóban így lenne?”- gondolkodott el Anny.

Rosszkedvűen kelt aznap reggel. Talán a tegnapi esti túl bőséges étkezés elrontotta a gyomrát, meg a hideg, nedves reggel sem tett jót neki, és lehet hogy ezért is fájt a feje...

Jó félóra múlva hirtelen nyílt az osztály ajtaja, és betoppant Ernst: de milyen állapotban! Csupa sár volt a keze, ruhája, térdig vizes a nadrágja, cipője piszkos.... Az egész osztály felkiáltott:

– Óó...

Anny valósággal robbant:

– Nem szégyelled magad?! Hol tekeregtél? Majdnem egy órát késtél, és lám, hogy nézel ki...! Pi-

Kierspei gyerekek napjainkban

szokban hemperegni jobban szeretsz, mint rendes fiú lenni!

Ernst valamit hebegni próbált, és riadtan bámult a tanítónőre, ám az nem engedte szóhoz jutni:

– Kotródj az utolsó padba! Nem akarlak többé látni!

Milyen szoros a kapcsolat a test és a lélek között! Mennyire kell ügyelnünk testünkre, a Szentlélek templomára,² ahhoz, hogy Isten Lelke minden pillanatban a szívünkben lakozhasson, és a bölcsesség és a türelem útján vezethessen!

Egész délelőtt forrt a harag a tanítónőben. Délben, az órák végeztével Ernst félénken ránézett, de Anny tette magát, hogy észre sem veszi. Már kiment, amikor a kis Inge odamutatott a fiú helyére:

– Ó, kisasszony, nézze meg a padját! Pfuj, csupa víz!

Anny odament, és akkor észrevette, hogy a padban két vízirózsa van: egy fehér és egy piros.

Hirtelen rádöbbsent arra, ami történt: Ernst iskolába jövet bemászott az erdei tóba, hogy a tanítónőt és az osztályt meglephesse a két szép tavirózsával...!

Azonnal az ajtóhoz sietet, de a kisfiú már messze, felfele a dombon rohan, kiabálva, hadonászva.

Másnap a helye üresen maradt. Harmadnap a tejet hordó ember egy cédulát hozott Messer-nétől: Ernst két napja beteg, meghűlt valahol, tüdőgyulladást kapott...

Anny azonnal fel akart menni hozzájuk, de aznap délután hatalmas vihar kerekedett, patakokban ömlött az áradat.

– Nem baj, holnap délután feltétlenül meglátogatom.

De másnap délutánra tantesületi gyűlést hirdettek, erről sem hiányozhatott.

Tavirózsák

Ötödnapra pedig jött a hír:

– Ernst Messer meghalt.

A temetésen az édesapa, Messer úr elfogódottan szorította meg Anny kezét:

– Nagyon, nagyon köszönöm, kisasszony...!

Anny lesújtva hallgatott.

Évtizedek teltek el.

Egy nap, Anny, most már korosodó tanítónőként kiment a temetőbe. Elgondolkodva nézte a sírhantokat, és kereste a nyolc éves kisfiút, az Ernst Messerét.

Igen, ott van!

A sírdombja már eltűnt, mohos sírköve pedig a kerítés mellett hevert.

Hirtelen egy rekedt gyermekhang visszhangzott fel az elméjében:

– Engem is szeret?

– Igen – suttogta Anny – téged is, engem is. És minden megbánt vétket megbocsát...

„És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek.” (Máté 6:12)

„És titeket, kik holtak valátok a bűnökben (...) megelevenített együtt Ővele, megbocsátván minden bűnötöket...” (Kolossé 2:13)

*

A mai *Kalotaszegi Mese* Anny Wienbruch: *Nem vetettünk a szélnek* című könyvének (Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, Nyíregyháza), *És bocsásd meg a mi vétkeinket* fejezete alapján íródott (13-20 oldalak).

Anny Wienbruch (1899-1976) 19 éves korában, 1918 decemberében, a strasbourg-i tanítóképző elvégzését követően az elzászi Weissenburgban kezdte meg tanítónői pályafutását. Szülőföldje elhagyására kényszerülve, 1919 februárjában már a vesztfáliai (sauerlandi), akkoriban kb. öt-hat-ezer lakosú Kierspében találjuk, ahol végül élete végéig marad.

Hosszú, 44 éven át tartó tanítói pályafutását írói munkásság is kísérte: számos, kb. 100 könyvet írt: emlékeztetéseket, meséket, verseket, történelmi témájú könyveket. Magyar nyelven több kötete jelent meg, a budapesti Evangéliumi Kiadó gondozásában.

1942-ben ment férjhez Johannes Stingl-hez, aki azonban alig több mint egy hónap múltán eltűntnek lett nyilvánítva a balkáni hadszíntéren. 1952-ben hivatalosan is halottnak ismerték el. Ezek után Anny másodszor is férjhez ment, Albert Schulte-hez, akivel élete végéig együtt éltek.

(J.E.)

Kalotaszegi Angolóra

A hatodik lecke 4. gyakorlatának megoldásai:

1). this, my; 2). those, they, here; 3). Whose; 4). are; 5). like, not; 6). Which; 7). ones; 8). Good, I; 9). 'd; 10). Which, would; 11). How; 12). a, some.

Lesson seven

There is, There are

A fenti kifejezéssel mondjuk el azt, ha valahol valami van (létezik).

Egyes szám: there is

Kijelentő alak:

(.) There is a sofa in the living room. / Van egy heverő a nappaliban.

Kérdő alak:

(?) **Is there** a sofa in the living room? Yes, there is. / No, there isn't.

Tagadó alak:

(-) There isn't a sofa in the living room.

Többes szám: there are

(.) There are *some* chairs in the living room.

(?) **Are there** any chairs in the living room? Yes, there are. / No, there aren't.

(-) There aren't any chairs in the living room.

sofa / *szäufa*: heverő, kanapé

chair-chairs / *cséä-cséäz*: szék-székek

living room / *living rúm*: nappali szoba
(to live / *tu liv*: élni, living: élő)

Kérdő alak esetében a szavak sorrendje megváltozik: There is... – Is there...?, There are... – Are there...? lesz.

Többes számban, kijelentő mondat esetén a **some** / *szám*: valamennyi melléknevet használjuk, míg kérdő- vagy tagadó mondat esetében az **any** / *eni*: valamennyi, semennyi melléknevet.

Gyakorlatok

1). Examples:

(.) table, kitchen / *téjbäl, kicsän*: asztal, konyha

There is a table in the kitchen.

(?) armchair, bedroom / *ámcséä, bedrúm*: fotel, hálószoza (bed: ágy)

Is there an armchair in the bedroom? Yes, there is. / No, there isn't.

(-) bath-tub, bathroom / *báθ-táb, báθrúm*: fürdőkád, fürdőszoba

There isn't a bath-tub in the bathroom.

Do the same with (*dú ðä széjm uið*: tedd ugyanazt, with: -val, -vel):

a). (.) car, garage / *kár, gärázs*: auto, garázs

b). (?) cow, shed / *káu, sed*: tehén, pajta

c). (-) tractor, yard / *trektär, jád*: traktor, udvar

2). Examples:

(.) cherry-trees, garden / *serri-tríz, gädän*: cseresznye-fák, kert

There are some cherry-trees in the garden.

(?) apples, bowl / *epälz, baul*: almák, tál

Are there any apples in the bowl? Yes, there are.

/ No, there aren't.

(-) books, on the shelf / *buksz an ðä self*: könyvek, a polcon

There aren't any books on the shelf.

Do the same with:

a). (.) children, classroom / *csildrän, klászrúm*: gyerekek, osztályterem

b). (?) plates, cupboard / *pléjtsz, káp-bórd*: tányérok, pohár-szekrény

c). (-) glasses, on the table / *glásziz an ðä téjbäl*: poharak az asztalon

Edinburgh / *Edinbärä* / a skót főváros

Végezetül egy bibliai lge:

„Our Father in Heaven, hallowed be your name, your kingdom come, your will be done, on earth as it is in heaven.” (Matthew 6:9-10) / *Auã Faðär in hevän, heläud bi jör néjm, jör kingdäm kám, jör vil bi dán, an äθ esz it iz in hevän. (Metjú sziksz, nájn end ten) / „Mi Atyánk*

a mennyben, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te királyságod, legyen megcselekedve a te akaratod, a földön amint a mennyben.” (Máté 6:9-10)

Thank you!

Figyelem! Fontos hirdetés a 44. oldalon!

Kalotaszegi Istenes vers

Csak Te

Szeretlek, Uram.
Légy segítségül szeretetlenségemben.
Hiszek, Uram.
Légy segítségül hitetlenségemben.
Szent akarok lenni, Uram.
Légy segítségül fertőzöttségemben.
Jó akarok lenni, Uram.
Légy segítségül önzésemben.

Megrakodva állok eléd, Uram.
Bűneim terhe agyonnyom, megfojt.
Szabadításodra várok, Uram.
Lelkedre, mely köteleimből kioldoz.

Csak Nálad van könyörület, Uram.
Szemem – mint szolgák szeme
uruk kezét,
Úgy figyeli magasztos égboltoza-
todat.
S ahol a felhők legszebbike közül
Arany és rózsaszínű sugarakban
A Nap előtör: szereteted látom.

Éjjel figyelek:
A mellettünk levő Természet üzen.
Éjjeli madarak, messze csobogó
folyó hangján.

Nappal is figyelek:
Egy ember nem siet,
rám mosolyog.
Mily csoda ez – szereteted szól
hozzám!

Várok, és elalszom.
Mind a tízen alszunk,
S lámpásunk leesett, eldőlt.
Majd kiáltás hangzik, dicsőn,
Mennyei követ ajkáról:
A vőlegény itt van!
Megfáradt bűnös, készülődj!

Botorkálunk...
Szemünket a fény elvakítja,
S nyomorúságos rongyaimat rendezem
Erőtlen tagjaimon.
Mardos a szégyen.
Hogy álljak így Elébed?

És, amikor megszokjuk a fényt,
A szétdúlt Föld közepette
Szívem majd megáll:
Rongyaim helyébe
A legnemesebb szabású,
Fényes, gyönyörű szövet állt!

Tagjaim is megerősödve,
Szétfeszít erő és boldogság!

Az almási vár romjai

És már szállunk,
És Tefeléd sodródunk
Sírunk vagy nevetünk,
Énekelünk vagy ujjongunk?

Már nem fontos,
Hisz már mind
Ott vagyunk,
Ahova mindig visszavágytunk:
Nálad, ó, kegyelmes, egyetlen,
Drága, szent Istenünk.

„A gyermek atyja pedig azonnal kiáltván, könnyhullatással monda: Hiszek, Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek.” (Márk 9:24)

„Íme, mint a szolgák szemei uroknak kezére, mint a szolgálány szemei asszonya kezére: úgy néznek szemünk az Úrra, a mi Istenünkre, míglen megkönnyöül rajtunk!” (Zsoltár 123:2)

„Késvén pedig a vőlegény, mindannyian elszunnyadának és aluvának. Éjfélkor pedig kiáltás lőn: Ímhol a vőlegény! Jöjjetek elébe! Akkor felkelének mind azok a szüzek, és elkészíték lámpásaikat.” (Máté 25:5-7)

„Azt tanácsolom néked, hogy végy tőlem tűzben megpróbált aranyat, hogy gazdaggá légy, és fehér ruhákat, hogy öltözeted legyen, és ne láttassék ki mezítlenségéd rútsága, és szemgyógyító írral kend meg a te szemedet, hogy láss.” (Jelenések 3:18)

„... eljött a Bárány menyegzője, és az ő felesége elkészítette magát, és adatott annak, hogy felöltözzék tiszta és ragyogó fehér gyolcsba. Mert a fehér gyolcs a szenteknek igazságos cselekedetei.” (Jelenések 19:7-8)

„Azután mi akik élünk, akik megmaradtunk, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe a levegőbe: és ekképen mindenkor az Úrral leszünk.” (1 Thesszalónika 4:17)

(J.E.)

Kiemelt hírek

Katalónia

Ez év március 23-án a Spanyol Legfelsőbb Bíróság megtette a régóta várható lépést: európai elfogató parancsot adott ki Carles Puidgemont volt katalán elnök ellen, aki tavaly októberben a letartóztatás elől Belgiumba menekült.

A hír a finn fővárosban, Helsinkiben érte Puidgemontot, akit rá két napra a dán-német határon a német rendőrség őrizetbe vett.

A Spanyol Legfelsőbb Bíróság azonnal kérte a kiadatását, ám a Schleswig-Holstein-i Tartományi Felsőbíróság végül úgy döntött, hogy a Puidgemont ellen felhozott legsúlyosabb vád, a lázadásé, a német jogrend alapján nem állja meg a helyét. Ezért április 6-án, 75 ezer eurós óvadék ellenében Puidgemontot feltételesen szabadlábra helyezték.

Április 15-én Barcelonában több mint 300 ezren tüntettek a

katalán politikai foglyok szabadon bocsátásáért.

A függetlenségre vágyó szavazótábor továbbra is az erőszakkal eltávolított Puidgemontot szeretne volna elnöknek.

Május 4-én pedig, a katalán parlament függetlenségpárti többsé-

ge törvénymódosítást fogadott el, amely lehetővé tenné azt, hogy Katalónia elnökelőltjét – mint pl. Puidgemontot - annak távollétében is megválaszthassa a törvényhozás.

A spanyol kormány a döntést azonnal megtámadta az Alkotmánybíróságon, amely azt semmisnek nyilvánította.

Kiengedi-e a demokratikus Spanyolország a markából az

Carles Puidgemont beszéde a Schleswig-Holsteinbeli, Neumünster-i börtön előtt szabadlábra helyezése napján, április 6-án

(összterületének csupán hat százalékát elfoglaló)¹ kis Katalóniát – amikor a katalánok csupán kb. tíz százalékát teszik ki az összlakosságnak, és azoknak egy negyede is a tartomány határain kívül él?

Hivatalba lépett az új katalán elnök

(2018. május 17.)

Beiktatták hivatalába Quim Torrá, Katalónia új elnökét csütörtökön Barcelonában. A katalán parlament függetlenségpárti többsége által hétfőn megválasztott új vezető a szokásoktól eltérő módon szűk körben, a katalán kormányzati palota egyik kisebb termében, egy alig öt perces eseményen tette le hivatali esküjét, amelyben azt ígérte, elnöki feladatát „Katalónia népének akaratához” hűen látja el.

Az új katalán elnök eredetileg ügyvéd, könyvkiadó és író.

Az új elnök Carles Puigdemont közeli barátja, akinél jóval radikálisabb elszakadáspártinak tartják. Megválasztása előtt elmondott programbeszédében kinyilvánította, hogy Carles Puigdemont leváltott vezetőt tartja Katalónia legitim elnökének, és fáradhatatlan munkát ígért az önálló katalán köztársaság létrehozásáért.

További fejlemények

Eközben a Partido Popular-t (Spanyol Néppárt), a kormányzó pártot érintő hatalmas korrupciós botrány keretében, a párt kincstárnokát, a hatvan éves Luis Barcenast május folyamán 43 millió euró kártérítésre, és 33 évnyi börtönre ítélte a spanyol bíróság.

Június 1-én pedig, bizalmatlansági szavazás folytán, Mariano

A leköszönő Mariano Rajoy (jobbra), és az újonnan hivatalba lépő Pedro Sánchez (balra) miniszterelnökök

Rajoy miniszterelnököt, aki egyben a PP főtitkára is volt, a parlament – a katalán és a baszk pártok együttműködésével – leváltotta. Helyébe Pedro Sánchez került, a PSOE, azaz a Spanyol Szocialista Munkapárt főtitkára. Mariano Rajoy 2011-től volt spanyol miniszterelnök. Június 5-én pártja vezetéséről is lemondott.

Barcelona, 2018. május 14. A függetlenségpárti Quim Torra távozik a parlament épületéből, miután Katalónia 131. elnökévé választották

Hibakiigazítás

A szerkesztőségbe kézírással, aláírás nélkül eljuttatott, és a múlt szám 24. oldalán közölt Zörgetek című vers szerzője nem Simon Iluska, hanem számunkra egyelőre ismeretlen személy.

Ugyancsak a múlt lapszámbunkban, a 7. oldalon, az Utam

Istennel című rovat keretében Filep Mártonról írva hiba csúszott be: nem a világháború előtt, hanem 1944-ben született, a család pedig, amelynél szolgált, nem Vajdakamaráson, hanem a Kolozs határában levő Botosban lakott, és itt zajlott le az említett történet is.

Szíves elnézésüket kérjük!

¹ Katalónia mai területe 32 ezer km², ami Magyarország területének kb. egy harmadát jelenti

Hirdetések

❖ Inaktelki nyugdíjas asszony takarítást vállalok. Tel. 0753 628 115

❖ Kedves Kalotaszegiek! Néprajzi gyűjteményembe vásárolnék régi kerámiát, tányérokat, kancsókat, régi kályhát, kályhacsempéket, régi festett bútort, festett ládát, régi textíliát, népviseletet és egyéb néprajzi tárgyakat, melyektől Önök hajlandók megválni. Várom hívásait: István, 0745 397 133

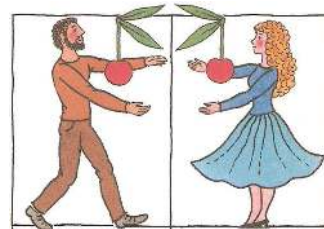

❖ Nádasmenti (vistai) viseletű pártás baba. Készítette: Szallós Istvánné Baka, szül. Rácz Kati (Magyarvista), Dióssy Júlia (jogász) rendelkezésére. Aki szeretne ilyen babát, a következő telefonszámokon hívhat: Kati – 0364 418 408, vagy Júlia – 0743 089 170

Figyelem!

Július 29-én, vasárnap 16.00 órai kezdettel angolórát tartunk, melynek keretében együtt elolvassuk és begyakoroljuk a *Kalotaszegi Angolóra* keretében eddig bemutatott anyagot. A helyszín: kolozsvári szerkesztőségünk székhelye, a Cuza Vodă (Postakert) utca 12. szám (a nagypiacról az ortodox katedrális felé vezető főútról van szó). Ne feledjük magunkkal hozni a *Kalotaszeg Reménye* angol leckét tartalmazó számaikat, azaz a tavaly novemberitől kezdve mindegyiket, és ugyanakkor füzetet és írószert is.

Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt! A részvétel ingyenes.

Házastárs-kereső

❖ 52 éves, stabil munkahellyel és kertes házzal rendelkező, szászfehesi elvált férfi (1,85 cm, 90 kg), hozzáillő hölgy ismeretségét szeretné, házasság céljából. Tel. 0742 791 590

Kedves Olvasók!

A *Kalotaszeg Reménye* minimális előállítási költsége a 2018 május-2019 április időszakra **20 lej**, melyet terjesztőinknek lehet átnyújtani. Köszönjük az eddigi támogatásokat!

Kalotaszeg: Nádasmente: Kisbács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegénye. *Peremvidék:* Kajántó és Györgyfalva. *Havasalja és környéke:* Szászfenes, Magyarlóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarapus, Kiskapus, Gyerővásárhely. *Felszeg:* Gyerőmonostor, Körösfő, Sárvásár, Nyárszó, Bánffyahunyad, Kalotadámos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókerke. *Alsó (Almás vidéke):* Kettesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábon, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

E-mail:

kalotaszegremenye@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.kalotaszegremenye.ro honlapról.

Tel: **0749 021 935**

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

Bankszámla: Asociația „Pro Scriptura”. Conturi Banca Transilvania: RO 72 BTRL RON CRT 0383 906 901 (lejben), RO 22 BTRL EUR CRT 0383 906 901 (euróban).

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

Készült: a *Viața și Sănătatea* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdemenyezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címeiken. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.